

De verlossing in Christus Jezus

Arthur Hale

Inhoud

- Voorwoord 1
- 1. De beslissende keuze 2
- 2. Wie zal mij verlossen?
- 3. Verlossing uit slavernij
- 4. Verzoening door offeranden
- 5. De verhoogde slang
- 6. De naam die getuigt van Gods vergiffenis
- 7. De Knecht van de HERE
- 8. Een nieuw verbond
- 9. De gezalfde Vorst
- 10. Christus brengt vergiffenis
- 11. De gehoorzaamheid van Christus
- 12. Waarom het kruis?
- 13. Adam en Christus
- 14. Rechtvaardiging door geloof
- 15. Het evangelie van verzoening
- 16. Een losprijs voor velen
- 17. Wie de naam van de Heer aanroept
- 18. De draden samengevlochten

Alle Bijbelpassages zijn genomen uit de NBG'51 Vertaling,
tenzij anders aangegeven.

het volgende themanummer:

De roeping in Christus

Verschijsing: november 2022

Voorwoord

Een Bijbelse spreuk zegt dat een warme vriendschap het hart verheugt. Een eenzaam mens is vaak een ongelukkig mens, want wij zijn zo gemaakt dat wij andere mensen nodig hebben. De bittere ervaring van hen die geen familie of vrienden hebben, bevestigt de waarheid van Gods woorden bij de schepping: "Het is niet goed, dat de mens alleen is".

Des te kostbaarder en belangrijker is dan ook de meest verheven vriendschap die ons wordt aangeboden, namelijk met God Die ons geschapen heeft en met Christus Jezus Zijn Zoon onze Redder. Hoe zou wie niet geloofd ooit kunnen beseffen wat het betekent een Vader in de hemel te hebben? Hoe zou hij kunnen begrijpen hoe gezegend het leven is dat iedere dag met Christus wordt geleefd, de Heer die voortdurend als een Herder bezig is zijn volk naar zijn eeuwig Koninkrijk te leiden? Hoe zwaar de storm ook mag woeden en de golven ook slaan, als u echt geloofd weet u dat u nooit het hulpeloze slachtoffer wordt van mensen en machten om u heen. Er is niets buiten uzelf dat de macht heeft u te ontrukken aan de vaste, liefdevolle greep van Christus aan wie u toebehoort. Het levensschip vaart dan naar de daarvoor bestemde haven, en hoe het op de weg daarheen ook reilen en zeilen mag, de overtuiging blijft dat God "alle dingen doet meewerken ten goede voor hen, die God liefhebben, die volgens Zijn voornemen geroepen zijn".

Als de Bijbel waar is, dan is deze vriendschap echter geen gemakkelijke of vanzelfsprekende zaak, die u voor kennisgeving mag aannemen, of u kunt ervaren zonder aan bepaalde voorwaarden te voldoen. In uw natuurlijke staat bent u vervreemd van God, op zijn minst Zijn passieve vijand, ook als u Hem negeert. U heeft vergiffenis en verzoening nodig om Zijn vriendschap en vrede in Christus te mogen ervaren.

In dit themanummer zult u de oorsprong en de aard van deze vervreemding zien, evenals de wijze waarop een echte relatie met God tot stand kan komen. De heldere taal waarin de Bijbel hierover spreekt, zou u moeten ontdoen van gemakkelijke illusies, alsof u enig recht op Gods liefde en zegen zou hebben. Dat inzicht kan in u een diepe dankbaarheid wekken voor alles wat al voor u is gedaan om u tot Hem te brengen, evenals het verlangen om datgene wat van u wordt gevraagd te volbrengen zodat uw leven eens en voor altijd met Christus wordt verbonden. "In Hem", schrijft Paulus, "hebben wij de verlossing door zijn bloed, de vergeving van de overtredingen, naar de rijkdom van zijn genade, die Hij ons overvloedig heeft bewezen in alle wijsheid en verstand".

Arthur Hale

1. De beslissende keuze

*Het leven en de dood stel ik u voor, de zegen en de vloek;
kies dan het leven. (Deuteronomium 30:19)*

Het allereerste beginsel van geloof is de erkenning dat Gods wil soeverein moet zijn in het heelal dat Hij geschapen heeft. Dit uit zich in de lofzang die voor Gods troon wordt gezongen: "U, onze Here en God, bent waardig te ontvangen de heerlijkheid, de eer en de macht; want U hebt alles geschapen en om uw wil was het en werd het geschapen" (Op 4:11). Er is ook een loflied zonder woorden, vertelt David, omdat de natuurwereld met al haar activiteiten één grote lofprijzing van haar Schepper is: "De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt het werk van zijn handen" (Ps 19).

In tegenstelling tot de lagere schepping is de mens begiftigd met het vermogen zelf te kiezen of hij Gods soevereiniteit in zijn leven erkent door Hem te gehoorzamen. Hij kan God verheerlijken met zijn vrijwillige eerbied en respect voor Zijn wil, óf Hem negeren om vrij te zijn zichzelf te behagen. Daarin ligt zijn verantwoordelijkheid, maar daarmee bepaalt hij ook of hij waardig is in Gods schepping te leven. Nergens worden deze keuze en de gevolgen daarvan zo scherp in het licht gesteld als in de geschiedenis wat er in de hof van Eden gebeurde. In de ervaring van Adam wordt bij uitstek de waarheid bewezen van de Bijbelse spreuk: "Wie het gebod bewaart, bewaart zijn leven; maar wie niet let op zijn wandel, zal sterven" (Spr 19:16).

De eerste mens op de proef gesteld

Hoe lang Adam in de hof van Eden heeft geleefd, weten we niet. God had hem daar geplaatst om die tuin te bewerken en te bewaren. Het lag in Gods bedoeling dat Adam en zijn afstammelingen op den duur hun werkzaamheid zouden uitbreiden, om toezicht te houden over alle levende wezens op aarde: "Laat ons mensen maken naar ons beeld, als onze gelijkenis", had God gezegd, "opdat zij heersen over de vissen van de zee en over de vogels in de lucht en over het vee en over de gehele aarde" (Gen 1:26). Daarom brachten Gods engelen alle dieren naar hem toe, zodat hij hun, overeenkomstig zijn status als regeerder namens God over de aarde, namen zou geven. Het wonder van deze grootse opdracht heeft David later bezongen in de dichtertelijke taal van Psalm 8.

In voorbereiding op zijn taak als de vorst over Gods schepping op aarde moest Adam ook leren God in alles te gehoorzamen. Daarin lag de betekenis van het eerste, eenvoudige gebod om niet van de vrucht van een bepaalde boom te eten. Dit was, mogen we in het licht van Gods latere behandeling van mensen aanne-

men, de eerste stap op een weg die zou kunnen leiden tot de ontwikkeling van een wijze en edele persoonlijkheid, die in vriendschap met God zou leven (wandelen met God genoemd) en, na zijn voorbereidingstijd goed te hebben doorgebracht, waardig bevonden zou worden Gods gave van volmaakt en eeuwig leven te ontvangen.

Ouders weten maar al te goed hoe gemakkelijk een verbod een averechtse uitwerking kan hebben. 'Niet doen!' kan als een uitdaging klinken het verbodene wél te doen, zoals Paulus erkent wanneer hij zegt dat zelfs Gods wet prikkelt tot zonde (Romeinen 7:5). Zo ging het ook met Eva. Haar belangstelling voor de verboden vrucht werd aangewakkerd door het meest intelligente dier dat toen op aarde leefde. Dit schepsel kon zowel redeneren als spreken. De kwalificatie 'dier van het veld' doelt dan blijkbaar op een gebrek aan moreel of zedelijk vermogen. De woorden van dit dier waren genoeg om Eva te bewegen naar de boom te gaan; en terwijl zij de vrucht bekeek met de aangename verandering die het dier had voorgespiegeld in het vooruitzicht, groeide in haar het verlangen het verbodene toch te doen.

Sindsdien hebben alle afstammelingen van de eerste mensen in andere omstandigheden dezelfde noodlottige keus gemaakt. Paulus heeft kennelijk de gebeurtenis in de hof in gedachten, als hij zijn eigen falen bekent: "het gebod, dat naar het leven moest leiden, bleek voor mij juist dodelijk te zijn; want de zonde heeft, uitgaande van het gebod, mij misleid en door middel daarvan gedood" (Rom 7:10,11). Om dezelfde reden hebben alle mensen hun plaats in Gods wereld verbeurd, want van allen staat geschreven dat zij hebben gezondigd en de heerlijkheid van God mislopen (Romeinen 3:23).

Gods vonnis in de hof van Eden

Vervolgens heeft God alle drie de partijen Zijn vonnis opgelegd, met alle blijvende en noodlottige gevolgen daarvan tot op de huidige dag.

Het dier dat Eva had misleid, werd veroordeeld tot een lichaamsverandering, zodat het niet in zijn oorspronkelijke vorm bekend is. Terwijl het beschreven kon worden als "het listigste * van alle dieren van het veld, die de HERE God gemaakt had" (Gen 3:1), werd het voortaan een kruipend dier, dat vervloekt is onder alle dieren en als een gruwel beschouwd wordt onder "alles wat op de aarde kruipt" (Lev 11:42). Die verandering had ook een veelzeggende, zinnebeeldige

---

* Dat wil zeggen: 'schrander' of 'scherpzinnig'. Op alle acht plaatsen waar het Hebreeuwse woord *aroem* in het boek Spreuken voorkomt, heeft het woord een gunstige betekenis: 12:16,23; 13:16; 14:8,15,18; 22:3; 27:12. Vergelijk Mattheüs 10:16: "wees dan voorzichtig als slangen en argeloos als duiven".

betekenis. De profeet Micha zinspeelde hierop toen hij de vernedering van Israëls vijanden voorzegde: "Zij zullen stof likken als een slang, als kruipende dieren van de aarde" (Mic 7:17; vergelijk Jes 65:25). Vanwege haar aandeel in de val van de eerste mensen werd de letterlijke slang vanaf die tijd het symbool van de zonde die zij mede had veroorzaakt.

De vrouw werd aan haar man onderdanig gemaakt, en zou zijn kinderen met pijn en smart moeten baren. Maar juist door middel van dat baringsproces zou door de vrouw de Overwinnaar komen die de zonde teniet zou doen: "Dit zal u de kop vermorzelen en u zult het de hiel vermorzelen" (Gen 3:15). Zowel de slang als de mens worden hier aangesproken als letterlijke schepsels, en God zegt tot beiden: "zolang u leeft". Terzelfdertijd symboliseren zij twee soorten mensen. De Joden meenden dat zij het zaad van Abraham waren maar, met een toespeling op Gods woord in Genesis, verweet Jezus hun dat zij het geestelijke zaad waren van de slang: "Indien u kinderen van Abraham bent, doe dan de werken van Abraham; maar nu probeert u Mij te doden, een mens, die u de waarheid gezegd heeft" (Joh 8:39,40). Een slang kan de hiel van een mens aanvallen, terwijl een mens met zijn hiel de kop van een slang kan verpletteren. Jezus is in het bijzonder het Zaad van de vrouw, "geboren uit een vrouw" (Gal. 4:4). In zijn kruisdood om de zonde te overwinnen heeft Hij tijdelijk veel geleden van de kant van de geestelijke afstammelingen van de eerste moordenaar. Maar juist daardoor heeft Hij de macht van de zonde een verpletterende nederlaag toegebracht.

Adam werd gevonnist tot een leven van moeite en zwoegen met de dood in het vooruitzicht: "totdat u tot de aardbodem terugkeert, omdat u daaruit genomen bent; want stof bent u en tot stof zult u terugkeren" (Gen 3:19). In iedere volgende generatie werkt ditzelfde vonnis zich uit:

*U doet de sterveling terugkeren tot stof, en zegt: Keer terug, u mensenkinderen
... U spoelt hen weg
... wij voleindigen onze jaren als een gedachte. (Psalm 90)*

Nabeschouwing

Omdat dit verslag van de overtreding van de eerste mensen zo beknopt is, en we zo weinig weten van de omstandigheden waarin zij geleefd en gefaald hebben, is het maar al te gemakkelijk ons een overdreven idyllische voorstelling hiervan te maken, en het verhaal dan verder als een mythe te beschouwen. Veel Bijbellezers hebben dit helaas gedaan. Redenen om te geloven in de waarheid van deze eerste hoofdstukken van Genesis laten we nu onbesproken. Wél is het nodig, tenminste als we de nieuwtestamentische verklaring van de verlossing in Christus Jezus proberen te begrijpen, rekening te houden met de onmisbare plaats daarin van het verslag in Genesis van de eerste zonde en haar gevolgen.

De apostelen gaan uit van het geloof dat alle mensen Adam als hun gemeenschappelijke vader hebben: "Hij heeft uit één enkele het gehele menselijke geslacht gemaakt om op de gehele oppervlakte van de aarde te wonen" (Hand 17:26). Adam is hoofd en vertegenwoordiger van de totale mensheid, zodat alle mensen betrokken zijn bij zijn zonde en de gevolgen daarvan, zonder persoonlijke verantwoordelijkheid te dragen voor Adams zonde. Nergens worden de treurige gevolgen die Adams overtreding voor zijn afstammelingen heeft zo duidelijk uiteengezet als in het contrast dat Paulus maakt met het Hoofd en de Vertegenwoordiger van een nieuwe mensheid:

... zoals door één mens de zonde de wereld is binnengekomen en door de zonde de dood, zó is ook de dood tot alle mensen doorgedaan, omdat allen gezondigd hebben

... door de overtreding van die ene zijn zeer velen gestorven

... het oordeel leidde van één overtreding tot veroordeling

... door de overtreding is veroordeling tot alle mensen gekomen

... door de ongehoorzaamheid van één mens zijn zeer velen zondaren geworden

... zoals de zonde als koning heerste in de dood ...

(Romeinen 5:12-21).

Dit alles vat Paulus samen in de veelzeggende uitspraak: "in Adam allen sterven" (1 Kor 15:22). Naast deze formele betrokkenheid van alle mensen bij wat in de hof gebeurde, omdat God alle mensen ziet als een lichamelijke eenheid in Adam, leerde Paulus ook dat ieder mens persoonlijk verantwoordelijk is voor zijn overtredingen. Hij beschrijft dit soms, zoals we al hebben gezien, als een herhaling van de eerste zonde. Zo kan hij christenen waarschuwen voor het gevaar dat zij, evenals Eva, misleid worden door wat anderen hen voorspiegelen: "ik vrees, dat misschien, zoals de slang met haar sluwheid Eva verleidde, uw gedachten van de eenvoudige en zuivere toewijding aan Christus afgetrokken zullen worden" (2 Kor 11:3; vergelijk 1 Tim 2:13 en verder).

Het verslag in Genesis over de eerste zonde is dus de basis voor de nieuwtestamentische leer dat ieder mens in zijn natuurlijke staat vervreemd is van God. Daartegenover komt het dikwijls voor dat lezers die wél in de waarheid van de gehele Bijbel geloven latere uitspraken over de slang – die dan een zinnebeeldige betekenis hebben – in het oorspronkelijke verslag terugbrengen, waarbij Gods toezicht en Zijn morele doel met Adam uit het oog worden verloren. Vooral het populaire maar kinderlijke geloof dat, nadat God alles mooi had gemaakt, een gevallen engel, terwijl God eventjes niet keek, uit wrok alles bedierf, kan maar beter naar het rijk van de fantasie worden verwezen. Want het door God gegeven verslag in Genesis, dat in zichzelf compleet is en voor Israël eeuwenlang dienst heeft gedaan als een verklaring van de binnenkomst van zonde en dood in de we-

reld, rept daar met geen enkel woord over.

Wat Paulus zegt met betrekking tot de Wet van Mozes, geldt zeker ook voor het eenvoudige gebod in de hof: "Zo is dan de wet heilig, en ook het gebod is heilig en rechtvaardig en goed" (Rom 7:13). Het was het begin van een discipline, die onontbeerlijk was voor de karakterontwikkeling van de mens. Daarbij komt dat het gebod dat de mogelijkheid van vrijwillige gehoorzaamheid gaf, onvermijdelijk de mogelijkheid van ongehoorzaamheid met zich meebracht. Sindsdien heeft God van mensen die in heel andere omstandigheden leven steeds gehoorzaamheid aan Zijn woord gevraagd. Hoe vaak heeft Mozes niet tegen Israël gezegd: "Nu dan, o Israël, hoor de inzettingen en de verordeningen, die ik u leer na te komen, opdat u leeft" (Deut 4:1)? Ditzelfde heeft de Heer Jezus gezegd, toen Hij zijn volgelingen zijn geboden oplegde: "Niet een ieder, die tot Mij zegt: Heer, Heer, zal het Koninkrijk van de hemel binnengaan, maar wie doet de wil van mijn Vader" (Mat 7:21). "Een ieder nu, die deze woorden van mij hoort en doet, is te vergelijken met een verstandig man ..." (v.24). Bij zijn afscheid heeft Hij telkens gesproken van de noodzaak zijn geboden na te komen:

*Wanneer u Mij liefhebt, zult u mijn geboden bewaren
... wie mijn geboden heeft en ze bewaart, die is het, die Mij liefheeft
... Indien iemand Mij liefheeft zal hij mijn woord bewaren
... Wie Mij niet liefheeft bewaart mijn woorden niet.
(Johannes 14:15,21,23,24)*

Deze weg van vrijwillige gehoorzaamheid is ook de Heer Jezus gegaan. Zijn levensdoel werd lang van tevoren opgeschreven: "Ik heb lust om uw wil te doen, mijn God, uw wet is in mijn binnenste" (Ps 40:9). "... zo heeft Hij, hoewel Hij de Zoon was, de gehoorzaamheid geleerd uit wat Hij heeft geleden" (Heb 5:8). Hij zelf stond telkens voor de keus, en staat nu "boven zijn deelgenoten" omdat Hij altijd de juiste keus wist te maken: "Gerechtigheid hebt U liefgehad en ongerechtigheid hebt U gehaat" (Heb 1:9).

Door onze verbondenheid met Adam hebben wij verlossing uit de zonde en de dood nodig. Christus' volmaakte gehoorzaamheid kan door verbondenheid met Hem vergiffenis brengen voor allen die met Hem leven. Ook die verbondenheid vraagt een daad van gehoorzaamheid, en is onze eigen vrijwillige en beslissende keus.

2. Wie zal mij verlossen?

Kenmerkend voor de Bijbelse hoop op verlossing, is dat zij zich op de geestelijke en morele nood van mensen richt. Terwijl andere religies uitgaan van de waarde van de menselijke ziel, haar vermogen zich te ontwikkelen tot een toestand van zelfvervolmaking, concentreert de Bijbelse heilsboodschap de aandacht op het herstel van de verbroken relatie tussen God en mensen. De Bijbel ziet de mens als een schepsel dat in zijn natuurlijke staat vervreemd is van zijn Schepper, en dat voor eeuwig zal sterven tenzij het met Hem verzoend wordt.

Het struikelblok dat verzoening in de weg staat ligt niet bij God, alsof Hij niet bereid zou zijn ons mensen als kinderen aan te nemen. Paulus getuigt van Gods welwillende houding, als hij schrijft dat God wil “dat alle mensen behouden worden en tot erkentenis van de waarheid komen [wat wil zeggen: de waarheid leren kennen]” (1 Tim 2:4). Hieruit blijkt dat van onze kant ‘de waarheid leren kennen’ noodzakelijk is voor onze behoudenis, of liever: redding. De apostel Petrus spreekt ook van Gods goedgunstigheid, als hij zegt: “Hij is lankmoedig jegens u [dus: geduldig ten opzichte van u], omdat Hij niet wil, dat sommigen verloren gaan, maar dat allen tot bekering komen” (2 Pet 3:9). Ook hieruit kunnen we leren dat de redding van een mens afhankelijk is van zijn houding tegenover God: hij moet zich bekeren.

Om hem tot dit noodzakelijke inzicht te brengen, houdt de Bijbel de lezer een spiegel voor. Daarin kan hij zichzelf zien zoals God hem ziet. Velen willen liever een vleiender portret van zichzelf zien — het portret dat door andere religies, en zelfs binnen het christendom, vaak wordt getoond. Anderen zijn als de mensen waarover Jakobus schrijft: wat zij in de spiegel hebben gezien vergeten ze al snel. Dat de werkelijke vijand van de mens niet buiten hem is maar binnenin hem woont, leren we uit wat de Bijbel over zijn innerlijke drijfveer, het hart, zegt.

Persoonlijke verantwoordelijkheid

De Heer Jezus zei eens dat de dag van zijn wederkomst te vergelijken zou zijn met de dag waarop Noach in de ark ging en alle andere mensen door de zondvloed omkwamen (Lucas 17:27). Hij dacht aan hoe dat oordeel kwam: plotseling en snel. Het boek Genesis vertelt nog meer, en beschrijft een toestand die zo erg was dat de Schepper van de mens besloot de samenleving te vernietigen: “Toen de HERE zag, dat de slechtheid van de mensen groot was op de aarde en alles wat de overleggingen van zijn hart voortbrachten altijd alleen maar slecht was, berouwde het de HERE, dat Hij de mens op aarde gemaakt had, en het smartte Hem

in zijn hart" (Gen 6:5,6). Op een wijze die voor ons te begrijpen is, wordt verteld van Gods verdriet. De waarschuwing voor ons ligt in de beschrijving van de toestand die de vernietiging van de mens veroorzaakte. De gezindheid van de mensen werd zo bedorven, dat al hun gedachten verkeerd waren. De aarde was vol geweld, maar dit was het voortbrengsel van slechte, kwaadaardige gedachten van de mensen.

Eeuwen later staat Mozes aan de grens van het beloofde land. Gedurende een periode van veertig jaar heeft hij de Israëlieten door een onherbergzame woestijn geleid. Binnenkort zullen zij de Jordaan oversteken en het beloofde land in bezit nemen, maar hij zal ten oosten van de rivier overlijden en begraven worden. In een reeks toespraken, opgeschreven in het boek Deuteronomium, doet hij een laatste poging het volk aan te sporen trouw en gehoorzaam aan de HERE te zijn. Opvallend is dat, evenals in de gehele Wet van Mozes, er met geen woord wordt gerept over het gevaar van een bovennatuurlijke vijand. Hij spreekt herhaaldelijk over het gevaar van het menselijk hart, en hoe zij op hun hoede moeten zijn voor verkeerde gedachten die aanleiding kunnen geven tot slechte daden.

In de tijd van de profeet Jeremia wordt Israël uit het land verdreven, als een volk dat niet waardig is in Gods land te blijven wonen. Jeremia doet een laatste beroep op zijn volk, in een poging dit oordeel af te wenden; en evenals Mozes waarschuwt ook hij telkens weer voor het gevaar van het hart. Typerend zijn de woorden: "Arglistig is het hart boven alles, ja, verderfelijk is het; wie kan het kennen? Ik, de HERE, doorgrond het hart en toets de nieren" (Jer 17:9,10).

De meeste mensen willen zo graag hun aandacht afleiden van wat hen beweegt, en komen daardoor in de verleiding zich bezig te houden met het uitwendige. De Farizeeën van Jezus' tijd zijn er spreekwoordelijk voor. De evangelieschrijver Marcus vertelt van hun regelmatige wassingen en "het onderdompelen van bekens en kannen en koperwerk" (Mar 7:3,4). Jezus zag wat een mens van binnen is, en voor Hem was het hart de bron van onreinheid en kwaad: "Wat uit de mens naar buiten komt, dat maakt de mens onrein. Want van binnenuit, uit het hart van de mensen, komen de slechte overleggingen, hoererij, diefstal, moord, echtbreuk, hebzucht, list, onmatigheid, een kwaadaardig oog, godslastering, overmoed, onverstand" (Mar 7:20-22).

Jakobus legt de wijze waarop een mens faalt nader uit. Iemand die voor een verzoeking bezwiken is, mag hier nooit God de schuld van geven: "Laat niemand, als hij verzocht wordt, zeggen: Ik word door God verzocht. Want God kan door het kwade niet verzocht worden en Hijzelf brengt ook niemand in verzoeking" (Jak 1:13). Als God niet verantwoordelijk is, dan blijft er voor Jakobus slechts één mogelijkheid over: de mens is zelf verantwoordelijk, want de aandrang is uit

hemzelf voortgekomen: "Maar zo vaak iemand verzocht wordt, komt dit voort uit de zuiging en verlokking van zijn eigen begeerte. Daarna, als die begeerte bevrucht is, baart zij zonde; en als de zonde volgroeid is, brengt zij de dood voort" (vzn 14,15).

Nabeschouwing

Door de hele Bijbel heen wordt de beschuldigende vinger op de mens zelf gericht. Wie God gelooft zal de juistheid van deze diagnose vanuit zijn of haar eigen teleurstellende ervaringen beamen, en net als Paulus zich bewust zijn van wat hij noemde "een wet in mijn leden, die strijd voert tegen de wet van mijn verstand en mij krijgsgevangene maakt van de wet van de zonde die in mijn leden is" (Rom 7:23,24). Nog erger is de toestand van allen die voortdurend zinnen op wat henzelf behaagt, wat Paulus "de gezindheid van het vlees" noemt en waarover hij zegt dat het: "vijandschap is tegen God; want het onderwerpt zich niet aan de wet van God ... zij, die in het vlees zijn, kunnen God niet behagen" (Rom 8:6-8). Uit deze gezindheid van de individuele mens ontstaat een verdorven maatschappij, die in vijandschap met God leeft. Hierover schrijft Johannes: "Want alles wat in de wereld is: de begeerte van het vlees, de begeerte van de ogen en een hoogmoedig leven, is niet uit de Vader, maar uit de wereld" (1 Joh 2:16).

De verlossing van deze slechte wereld kan alleen beginnen wanneer de Heer Jezus teruggekomen is om de wereld rechtvaardig te besturen. Intussen wordt aan iedereen die dit wil in Christus verzoening in plaats van vijandschap, vrede in plaats van vervreemding, vergeving en redding in plaats van veroordeling aangeboden.

3. Verlossing uit slavernij

We zullen nu twee tafereelen uit het Oude Testament, met hun betekenis voor de nieuwtestamentische situatie in Christus Jezus, bekijken.

Tafereel 1. De bevrijding uit Egypte

De ondergaande zon verdwijnt als een gouden bol achter de horizon, als de heer des huizes bloed van een lam op de deurposten en de bovendorpel strijkt. In dit regenarme land zullen die bloedvlekken daar enige tijd blijven zitten, om tegen iedere voorbijganger te zeggen: 'Hier, aan deze deur, in die onvergetelijke nacht toen een menigte verderfengelen door het land trok om de hoogmoed van Egypte te straffen, heeft Gods engel op wacht gestaan om de eerstgeborenen in dit huis te beschermen'. Door deze deur gaan in de schemering de familieleden, en soms burens en vrienden die hebben afgesproken samen met hen het paasfeest te vieren, het huis binnen. Het is vol mensen, maar de stemming is niet feestelijk; vanwege de spanning spreken de aanwezigen op gedempte toon. Het kleed dat normaal in losse plooiën neerhangt, is achter de gordel gestopt, om het lopen straks niet te bemoeilijken. Tegen de gewoonte in draagt iedereen sandalen; en al is het onhandig de matses met lamsvlees en bittere kruiden met één hand te eten, toch houden de mannen als symbolisch gebaar een reisstaf in de hand. Wat van ieders bezit meegesjouwd kan worden, ligt klaar om op de schouders getild te worden. Vóór het krieken van de dag zal dit huis leeg en stil zijn, want al zijn bewoners zullen onderweg zijn. Ze hebben dan voorgoed afscheid genomen van het enige land dat zij hebben gekend, en zijn op weg naar vrijheid en veiligheid.

Honderden jaren eerder had de HERE al tot hun grote voorvader Abraham over hun ellendige situatie in Egypte gesproken: "Weet voorzeker dat uw nakomelingen vreemdelingen zullen zijn in een land, dat niet van hun is, en dat zij hen dienen zullen en dat die hen zullen verdrukken" (Gen 15:13). Hun hele leven lang proeven zij de bittere inhoud van die profetie. Bakstenen, steeds meer bakstenen, tot ze duizelig worden van uitputting, om de grote steden van Faraó te bouwen. Het minste protest brengt een zweepslag over het blote lijf. Verbitterd door jaren van meedogenloze uitbuiting kunnen ze de dramatische gebeurtenissen van het laatste jaar, en de reeks rampen die vooral de Egyptenaren hebben geteisterd, nog niet verwerken. Dit moedeloze slavenvolk, dat niet meer durft te geloven en niet aan zelfdiscipline gewend is, zal nog vele jarenlang de littekens van zijn slavernij dragen.

Gelovigen in Israël hebben later de betekenis van deze geschiedenis begrepen. Andere volken zijn onafhankelijk en groot en machtig geworden door grote strijdlust en heldhaftige overwinningen, en ze beroemen zich – terugziende op hun oorsprong – in hun volksliederen en -verhalen op hun nationale prestaties. Israël echter zal de goedheid en de grootheid van de HERE ten opzichte van hen bezingen. Hulpeloze slaven als ze waren, in de ijzeren greep van een tiran, heeft het volk aan Hem alleen hun nieuwe leven in het beloofde land Kanaän te danken. Zo belangrijk is het dat de herinnering aan hun verlossing nooit zal vervagen, dat een boer in Israël ieder jaar een mand vol vruchten van zijn land naar het heiligdom moet brengen en voor de HERE zijn dankbaarheid moet uitspreken in de vaste bewoordingen:

Een zwervende Arameeër was mijn vader; hij trok met weinig mannen naar Egypte en verbleef daar als vreemdeling, maar werd tot een groot, machtig en talrijk volk. Toen de Egyptenaren ons mishandelden en verdrukten en ons harde slavenarbeid oplegden, riepen wij tot de HERE, de God van onze vaders, en de HERE hoorde onze stem en zag onze ellende, moeite en verdrukking. Toen leidde ons de HERE uit Egypte met een sterke hand, een uitgestrekte arm en grote verschrikking, door tekenen en wonderen; Hij bracht ons naar deze plaats en gaf ons dit land, een land, vloeiende van melk en honig. En nu, zie, ik breng de eerstelingen van de vrucht van het land, dat U, HERE, mij gegeven hebt. (Deut 26:5-10)

Die levendige herinnering aan de verlossing van hun voorvaders moet de gelovige Israëliet steeds aansporen barmhartig met anderen om te gaan. Alle knechten, bijvoorbeeld, moeten iedere zevende dag volledig vrij krijgen om uit te rusten: “u zult gedenken, dat u dienstknechten in het land Egypte geweest bent” (Deut 5:15). Om dezelfde reden moeten de armen onder het volk mild ondersteund worden: “U zult gedenken, dat u een dienstknecht geweest bent in het land Egypte, en dat de HERE, uw God, u bevrijd heeft” (Deut 15:15). En de Israëliet heeft de bijzondere plicht ook de vreemdeling vriendelijkheid te tonen: “want u bent vreemdelingen geweest in het land Egypte” (Lev 19:34).

De uittocht een gelijkenis

Achter zulke praktische lessen van de uittocht uit Egypte zit een nog diepere betekenis. Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat, elke dag weer, beheerst worden door een wrede macht, beroofd van de vrijheid je leven te regelen zoals je dat zelf wilt, is een vernederende en somber stemmende ervaring. Urenlang in de verzen-gende zon bakstenen tillen en sjouwen tot je ledematen zwaar zijn als lood en je hele lichaam wil neerzinken van uitputting, is een afschuwelijk levenslot. Nog erger echter, omdat de gevolgen zoveel verder reiken, is de slavernij aan de harts-tochten en begeerten die in ieder mens naar buiten komen in verkeerde gedachten, boosaardige woorden en slechte daden. “Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u”, zei

Jezus eens op de wijze die Hem eigen was als Hij iets van bijzonder belang wilde zeggen, “een ieder, die de zonde doet, is een slaaf van de zonde” (Joh 8:34). Als dat waar is, wie heeft dan ooit één mens gezien die werkelijk vrij was?

Voor wie het bekende verhaal van de uittocht leest in het licht van deze alleszeggende uitspraak, worden de bijzonderheden hiervan een veelbetekenende gelijkenis van de verlossing uit de zonde en de dood. De dwangarbeid in Egypte is een symbool van de natuurlijke staat van ieder mens die in zijn leden een drang kent die hem tot krijgsgevangene maakt. Het geslachte paaslam dat de gelovige offeraar in Egypte bescherming gaf, getuigt van het principe dat leven wordt gered door het prijsgeven van leven. De tocht door de Rode Zee markeert de definitieve breuk met de vroegere levenssituatie. De reis door de woestijn is de pelgrimstocht van iedere gelovige naar het beloofde Koninkrijk, en de ontberingen en beproevingen op de weg daarheen spreken van de geestelijke discipline die de gelovige zuivert en hem aanspoort zijn hoop op de toekomstige erfenis te richten. Het beloofde land stelt het Koninkrijk voor dat God in voorbereiding heeft voor hen die Hem liefhebben.

In het kader van deze heilsgeschiedenis schildert het Nieuwe Testament de verlossing in Christus Jezus. Hij is het Lam dat door zijn vergoten bloed zijn volk beschermt voor Gods straffend oordeel, “want ook ons paaslam is geslacht: Christus” (1 Kor 5:7). Terwijl het oude Israël zich in Mozes en in de zee liet dopen, worden gelovigen in de doop in Christus met Hem verenigd. Hij is de Leidsman van hun redding, die hen verlost uit de macht van de duisternis en in Gods Koninkrijk brengt. Hij is ook de lichtende kolom van vuur en de wolk, die leidt door de gevaren van de woestijn van deze slechte wereld: “Ik ben het licht van de wereld; wie Mij volgt, zal nooit in de duisternis wandelen” (Joh 8:12). Hij is de Rots die na geslagen te zijn het levende water geeft, en Brood uit de hemel dat de gelovige in leven houdt. Dankzij Hem zijn Gods kinderen nu al uit ‘de grote verdrukking’ van Egyptische en Babylonische slavernij gered, en mogen zich verheugen dat zij, in een wereld die in de waan leeft vrij te zijn, uit eigen ervaring de waarheid van Jezus' woorden beamen: “Wanneer dan de Zoon u vrijgemaakt heeft, zult u werkelijk vrij zijn” (Joh. 8:36).

Tafereel 2. Verlossing in het jubeljaar

De menigte Israëlieten wacht geduldig voor de ingang van het heiligdom. Daarbinnen is het stil, zonder de gewone drukte wanneer mensen uit alle delen van het land hun offers brengen en de priesters hun werkzaamheden uitvoeren in de voorhof. Op deze dag mag niemand behalve de hogepriester het heiligdom bin-

nentreden, en op deze ene dag in het jaar gaat hij tot achter het voorhangsel, dat als een afscheiding voor Gods troon hangt, om offerbloed te sprenkelen op het verzoendeksel boven de ark van het verbond.

Mannen, vrouwen en kinderen wachten nu op zijn verschijning, om na verzoening met God tot stand te hebben gebracht zijn zegen te geven: "De HERE zegene en behoede u; de HERE doe zijn aanschijn over u lichten en zij u genadig; de HERE verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede". Alle zonden die het volk het afgelopen jaar uit onkunde heeft gedaan, zijn nu voorgoed uitgewist. Bevrijd van de last van het oude jaar kan iedereen met hernieuwde hoop het nieuwe jaar beginnen.

Dit jaar is de spanning van het wachten op de verschijning van de hogepriester groter dan anders. In de eerste plaats omdat een reeks van zeven jaar voorbij is, maar nog belangrijker omdat zeven van zulke reeksen op deze dag ten einde zijn gekomen. Nu breekt het langverwachte jubeljaar aan. Israëlieten die uit armoede hun land hebben moeten verkopen, krijgen vandaag hun familie-erfenis terug. Zo stond het in de Wet: "In het jubeljaar komt die akker terug aan hem van wie hij hem gekocht heeft, aan hem die het land oorspronkelijk in bezit had" (Lev 27:24). En als iemand uit nog grotere nood zijn arbeidskracht heeft moeten verkopen – want volledige slavernij van Israëlieten is verboden – wordt hij nu vrijgesteld. Men staat al klaar om met bazuingeschal de blijde tijding door te geven aan anderen, die op een afstand luisteren en op hun beurt het aanbreken van het jubeljaar nog verder zullen rondbazuinen. Door het land klinkt de boodschap van herstel en bevrijding. "Welzalig het volk dat de jubelroep kent", zei Ethan de psalmist hierover, "zij wandelen, HERE, in het licht van uw aanschijn; in uw naam juichen zij de gehele dag, en door uw gerechtigheid worden zij verhoogd" (Ps 89:16,17).

Het aangename jaar van de HERE

Met dit beeld van het heil van het jubeljaar verkondigde de profeet Jesaja de komst van de Messias en zijn Rijk. Hij vertelde dat de Knecht van de HERE als Profeet zal optreden om het aanbreken van de langverwachte heilstijd aan te kondigen. Hoe passend was het dat de Heer Jezus zijn dorpsgenoten in de synagoge van Nazareth juist deze woorden voorlas: "Hij heeft Mij gezonden om aan gevangenen loslating te verkondigen en aan blinden het gezicht, om verbrokenen heen te zenden in vrijheid, om te verkondigen het aangename jaar van de HERE" (Jes 61:1,2; Luc 4:18,19). Voor de verklaring van deze belofte verwees Jezus naar wat Hij aan het doen was: "Heden is dit schriftwoord voor uw oren vervuld". Hij bracht het lang beloofde heil – nog niet de volledige verlossing van het sterfelijke lichaam met al zijn zwakheden en aanvechtingen, maar wel de vergeving van zonden die daartoe zou leiden.

Die wachtende menigte is nu een geheel andere. Zij staan niet voor een zichtbaar heiligdom, maar “verwachten uit de hemel de Heer Jezus Christus als verlosser” (Flp 3:20). “Deze Jezus, die van u opgenomen is naar de hemel, zal op dezelfde wijze terugkomen” zeiden Gods engelen tot de discipelen (Hand 1:11). Als mensen die op hun Heer wachten kijken de gelovigen uit naar de aanduidingen van zijn verschijning. Hij is hun grote Hogepriester die van de troon van God zal komen om zijn volk te zegenen.

Christus is niet binnengegaan in een heiligdom met handen gemaakt, een afbeelding van het ware, maar in de hemel zelf, om nu, ons ten goede, voor het aangezicht van God te verschijnen ... En zoals het de mensen beschikt is, éénmaal te sterven en daarna het oordeel, zo zal ook Christus, nadat Hij Zich eenmaal geofferd heeft om de zonden van velen op zich te nemen, voor de tweede keer zonder zonde aanschouwd worden door hen, die Hem tot hun heil verwachten. (Heb 9:24-28)

Welzalig zij die de bazuin van het jubeljaar van alle jubeljaren zullen horen, en in het licht van Gods aanschijn voor eeuwig in het Koninkrijk van Zijn geliefde Zoon zullen wandelen.

4. Verzoening door offeranden

In zijn Wet aan Israël gaf de HERE instructies voor een uitgebreid offerritueel met een heiligdom, priesters en een altaar waarop het volk verschillende offers kon brengen. Op deze aanschouwelijke wijze kregen de gelovigen onder het volk een opleiding in de geestelijke principes van hun verbondsrelatie met de HERE. Zij konden hierdoor leren hoe de vreedzame verhouding met Hem ernstig verstoord werd door hun overtredingen, en op welke voorwaarden hun zonden uitgewist konden worden. Door het brengen van zond- en schuldoffers konden ze hun berouw over hun overtredingen belijden, maar ook in de gemeenschappelijke maaltijden rondom de vredeoffers samen met hun familieleden en vrienden hun gemeenschap met de HERE beleven.

Het feit alleen al dat het Nieuwe Testament de diepgaande betekenis van Christus' heilswerk zo vaak begrijpelijk maakt aan de hand van deze cultus, is reden genoeg hier wat meer over te weten. We mogen wel betreuren dat uitdrukkingen als 'het Lam van God' en 'het bloed van Christus' door klakkeloos gebruik weinig zeggende clichés zijn geworden, en dat van de weeromstuit anderen bloedoffers als een bedenkensel van primitieve volkeren afwijzen. Maar iemand die serieus probeert de Bijbelse heilsboodschap te begrijpen, mag niet zomaar voorbijgaan aan deze instelling van offers, die in de door God gegeven godsdienst van Israël zo'n grote plaats innamen. Om enkele van de voorschriften wat interessanter te maken, behandelen we een fictief geval.

Het schuldoffer

Jozef – zo zullen we onze Israëliet noemen – bidt tot de HERE met een ernst die hij in weken niet heeft gehad. Niet vanaf de tijd dat hij zo dom was geweest een verdwaalde geit, die op zijn erf terecht was gekomen, te slachten om er een paar keer lekker van te eten. Achteraf bleek dat het dier eigendom was van een arme dorpsweduwe, en hij had veel spijt van wat hij had gedaan. Eerst wilde hij er niet meer aan denken, maar hij had er geen vrede mee en belijdt nu wat hij gedaan heeft voor de HERE en zoekt Zijn vergiffenis.

Hij weet wat hem te doen staat, want voor dit soort gevallen is er een vaste procedure. Hij zal de weduwe schadeloosstellen voor haar verlies, maar wat hij gedaan heeft maakt hem in de eerste plaats schuldig tegenover de HERE. Eerst moet hij een ram, als schuldoffer, naar het heiligdom brengen. Zelfs als hij in staat was een wild dier te vangen, zou dat niet acceptabel zijn: het moet een dier van hemzelf zijn, uit zijn eigen kudde, om hem voor de HERE te vertegenwoordi-

gen. Vanzelfsprekend moet die ram gaaf zijn, zonder zichtbaar gebrek; maar omdat dit een schuldoffer is moet een priester er de waarde van schatten, overeenkomend met de waarde van de geslachte geit (Leviticus 5:15; 6:6).

Met het goedgekeurde dier verschijnt Jozef aan de ingang van het heiligdom. Hoe druk hij het ook heeft, toch mag hij de zaak niet aan een ander overlaten. De Wet eist zijn persoonlijke aanwezigheid "opdat hij welgevallig zal zijn voor het aangezicht van de HERE". Er is geen voorziening voor een plaatsvervanger (Leviticus 1:3).

Staande voor het grote brandofferaltaar in de voorhof vertelt hij de dienstdoende priester het verkeerde dat hij gedaan heeft. Om vergeven te kunnen worden, moet hij zijn overtreding openlijk belijden. Dan drukt hij zijn hand zwaar op de kop van de ram. Hij en zijn offer zijn één geworden, nu hij zich op deze voorgeschreven wijze met zijn offer vereenzelvigd: "zo zal het, hem ten goede, welgevallig zijn, om over hem verzoening te doen" (Lev 1:4).

Vervolgens moet Jozef zelf zijn offer slachten, en hiermee geeft hij op symbolische wijze aan dat hij zelf de doodstraf verdient. "De ziel die zondigt, die zal sterven" is het principe dat aan het hele offerritueel ten grondslag ligt en hij is nu zo'n ziel (Ezechiël 18:4). Door middel van dit dode dier spreekt God opnieuw zoals Hij eens in de hof van Eden had gesproken: "Omdat u dit gedaan hebt ... tot stof zult u terugkeren". Meer kan Jozef nu niet doen: volgens het doorzichtige ritueel is hij nu 'dood'. De priester moet zorgen voor de rest.

Het eerste dat de priester doet, is een deel van het bloed strijken op de horens van het altaar. Dat bloed is het door God gekozen doorzichtige symbool van het leven, dat zonder bloed niet mogelijk is. "Het leven van het vlees is in het bloed", had de HERE gezegd; maar dat niet alleen: "Ik heb het u op het altaar gegeven om verzoening over uw zielen te doen, want het bloed bewerkt verzoening door het leven" (Lev 17:11). Niet bloed in zichzelf, alsof het een eigen kracht heeft, maar omdat de HERE het zo heeft 'gegeven' of gesteld, heeft het bloed deze verzoeningskracht – en dan alleen als het op Gods altaar wordt aangebracht.

Het beste deel van het offer, het vet, moet nu aan de HERE gegeven worden. Dit gebeurt door het met vuur op het altaar te veranderen in een 'liefelijke reuk', een aangename geur, die naar de hemel opstijgt (Leviticus 4:31). Als Jozef een brandoffer had gebracht, dan was het gehele dier verbrand en in rook opgegaan. Als het een vredeoffer was, had hij met anderen het vlees mogen eten. Maar omdat hij een schuldoffer moet brengen, moet het vet in rook naar de HERE opstijgen en de rest door priesters gegeten worden.

Het voorgeschreven ritueel is nu uitgevoerd. Wat overblijft is dat Jozef de oorspronkelijke waarde van het gestolen dier betaalt, plus een vijfde deel daarvan als

vergoeding. Met een opgelucht hart kan hij daarna zijn dagelijks werk hervatten, dankbaar dat zijn overtreding tot in de eeuwigheid is uitgewist, "geworpen in de diepten van de zee" om nooit meer aan het licht te komen. Hij is met de HERE verzoend en kan nu verder blij en dankbaar voor de vrede en vriendschap met de God van Israël door het leven gaan.

Nabeschouwing

Zelfs bij een vluchtige blik op de instelling van offeranden in Gods Wet voor Israël, zijn er bepaalde kenmerken te zien die maar al te vaak genegeerd worden.

In de eerste plaats valt op te merken hoe beperkt de gelegenheid een offer te brengen eigenlijk was. Voor bepaalde overtredingen was er de mogelijkheid een zond- of schuldoffer te brengen. In grote lijnen waren deze aan elkaar gelijk: "wat voor het schuldoffer geldt, geldt ook voor het zondoffer" (Lev 7:7); een schuldoffer werd gebracht wanneer vergoeding nodig was. Deze offers konden alleen gebracht worden ter verzoening van overtredingen die 'zonder opzet' waren gedaan (Leviticus 4:2,13,22,27; 5:1-4). Voor opzettelijke zonden – en welk een groot deel van de gewone misdaad maken deze uit! – was de Wet zeer streng: "Maar wie iets met voorbedachten rade doet ... die zal uit zijn volk worden uitgeroeid, want hij heeft het woord van de HERE veracht en zijn gebod geschonden" (Num 15:30,31). De populaire opvatting dat op de Grote Verzoendag alle zonden van alle Israëlieten werden uitgewist, zodat zij met een schone lei het nieuwe jaar ingingen, berust op een dubbel misverstand, getuige de woorden van Hebreëën 9:7: "voor de zonden van het volk in onwetendheid gedaan". Het ging om collectieve schuld en niet om individuele overtredingen, en wel om gevallen waarover David eens zei: "Afdwalingen – wie bemerkt ze? Spreek van de verborgene mij vrij" (Ps 19:13). Vandaar dat Paulus heeft gezegd: "Zo zij u bekend, mannen broeders, dat door Hem (Christus) vergeving van zonden verkondigd wordt; ook van alles, waarvan u niet gerechtvaardigd kon worden door de wet van Mozes" (Hand 13:38,39). Dit zegt niet dat de Israëliet niet door God vergeven werd, maar wel dat die vergiffenis niet te verkrijgen was door dierenoffers.

In de tweede plaats werd de Israëliet op allerlei manieren persoonlijk betrokken bij het offer dat hij bracht. Het moest een dier zijn uit zijn kudde of van zijn land, als dat mogelijk was, en hij moest het zelf brengen en het zelf slachten. Er is geen sprake van een onpersoonlijk verzoeningsstelsel.

Het gevolg van deze cultus is direct merkbaar in het sterke besef in Israël van de ernst van zonde als een verstoring van de relatie met de HERE. Tal van gebeden in het Oude Testament getuigen hiervan, bijvoorbeeld:

Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, toets mij en ken mijn gedachten, zie, of bij mij een heilloze weg is, en leid mij op de eeuwige weg.

Zie, U wilt waarheid in het verborgene...

Ontzondig mij met hysop, dan ben ik rein, was mij, dan ben ik witter dan sneeuw.

(Ps 139:23,24; 51:8,9)

Dit besef van zonde ging gepaard met de overtuiging van Gods barmhartige vergeffenis, zoals ook overvloedig uit het Oude Testament blijkt:

Wie is een God als U, die de ongerechtigheid vergeeft en de overtreding van het overblijfsel van zijn erfdeel voorbijgaat?

U hebt de ongerechtigheid van uw volk vergeven, al hun zonden bedekt.

Hij zelf zal Israël verlossen van al zijn ongerechtigheden.

(Micha 7:18, Ps 85:3, Ps 130:8)

Dat velen in Israël deze instelling toch zouden misbruiken, was onvermijdelijk. Daartegen hebben de profeten krachtig geprotesteerd, en het brengen van offers zonder de juiste gezindheid hebben zij fel aan de kaak gesteld. Samuëls woorden tegen Saul hebben onder hen een niet mis te verstane weerklank gevonden: "Zie, gehoorzamen is beter dan slachtoffers, luisteren beter dan het vette van de rammen" (1 Sam 15:22). Maar dit neemt niets af van de heilzame invloed van een zichtbaar verzoeningsritueel op de Israëlieten. Daardoor hebben zij het principe geleerd: "In hen die tot Mij naderen, zal Ik geheiligd worden".

5. De verhoogde slang

Tijdens een van de laatste etappes van hun lange reis naar het beloofde land moest het volk Israël door bijzonder moeilijk terrein gaan. De weg ging door een hete en droge woestijn, waar weinig water was. Mozes beschreef dit achteraf als “de grote en vreselijke woestijn, met vurige slangen en scorpioenen en dorstig land zonder water” (Deut 8:15).

Deze beproeving van een volk dat het reizen al lang moe was, bleek te zwaar. Voor de zoveelste keer kwam er opstand die door de HERE werd gestraft. Vele Israëlieten werden het slachtoffer van slangenbeten en stierven door het gif. Vol berouw kwam het volk bij Mozes om zijn tussenkomst te vragen, en hij kreeg van de HERE het antwoord: “Maak een vurige slang en plaats die op een staak; ieder, die daarnaar ziet, wanneer hij gebeten is, zal in leven blijven” (Num 21:4-9).

Eeuwenlang stond dit incident opgeschreven als een typisch geval van Israëls ongeloof, totdat Jezus hier een diepgaande betekenis aan gaf, toen hij er met Nicodemus over sprak: “En zoals Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, zó moet ook de Zoon des mensen verhoogd worden” (Joh 3:14). Een vergelijking tussen de twee gebeurtenissen brengt enkele leerzame parallellen aan het licht:

1. Het volk had gezondigd, en toch is het niet de nieuwe hogepriester Eleazar die als bemiddelaar in deze crisis optreedt, maar Mozes! Voor deze zonde was er in de Wet van Mozes geen voorziening, en dit incident toont hoe beperkt het verzoeningssysteem eigenlijk was. De Wet kon mensen wel als zondaars tekenen, maar meer niet. Vandaar dat Paulus schrijft over “wat de wet niet vermocht (kon, in staat was te doen), omdat zij zwak was door het vlees” (Rom 8:3).

2. Zonde en dood zijn de wereld binnengekomen door de verleiding van een slang in de hof, en sindsdien is de slang het Bijbelse symbool van zonde. De Israëlieten zagen in de slangen de verklaring voor de vele sterfgevallen onder hen, maar de werkelijke oorzaak was hun eigen zonde – waarvan de slangen het uiterst geschikte symbool waren. Achter de nijd van de Joodse leiders, en de angst van de Romeinse overheid voor oproer, lag de werkelijke oorzaak van Jezus' kruisdood in de zonden die alle mensen hebben begaan.

3. De slang die Mozes aan een paal moest tentoonstellen, was van koper gemaakt om alle slangen te vertegenwoordigen. Eén dode slang aan een paal zou slechts een herinnering zijn aan de vele die nog leefden en het volk bedreigden. Geen zondig mens, maar een Mens die in zijn uiterlijk op zondaars leek, is op Golgotha aan een paal bevestigd.

4. Het koperen model beeldde een dode slang af, een schepsel dat niet meer in staat was met zijn gif mensen te doden. Een verlichte gelovige die naar de gekruisigde Jezus kijkt, ziet in Hem de zonde tenietgedaan, beroofd van haar kracht mensen tot de eeuwige dood te veroordelen: "nu is Hij één keer, bij de voleinding van de eeuwen, verschenen om door zijn offer de zonde weg te doen" (Heb 9:26).

5. De koperen slang moest hoog op een paal aangebracht worden, zodat hij overal in de legerplaats gezien kon worden. Ook Christus' dood aan het kruis is een voorstelling, zowel van Gods gerechtigheid als de overwinning op de vijand. "Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel", schrijft Paulus (Rom 3:25); en terugziende op zijn evangelieverkondiging in Galatië vraagt hij: "wie heeft u betoeverd, wie Jezus Christus toch als gekruisigde voor de ogen geschilderd is?" (Gal 3:1).

6. De door een slang met dodelijk gif ingespoten Israëliet werd niet automatisch en zonder eigen geloof genezen: "Wie, wanneer een slang hem gebeten had, op de koperen slang de blik richtte, bleef in leven" (Num 21:9). Velen zouden weinig heil in zo'n schouwspel zien en zich afwenden – en sterven. "En zoals Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, zó moet ook de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat een ieder, die gelooft, in Hem eeuwig leven hebbe. Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe" (Joh 3:14-16).

6. De naam die getuigt van Gods vergiffenis

Als Mozes in de vroege ochtend langzaam de steile helling van de berg beklimt, ziet hij de tenten in het kamp beneden steeds kleiner worden. Daar alleen in de stilte gaan zijn gedachten uit naar de droevige gebeurtenissen van de laatste dagen. Op deze berg had hij korte tijd geleden instructies ontvangen voor het maken van een tabernakel en zelfs een model daarvan gezien. Maar vanwege zijn langdurige verblijf daarboven had het volk alle hoop op zijn terugkomst opgegeven, en van de gelegenheid gebruik gemaakt zich over te geven aan losbandige afgoderij. In zijn verontwaardiging had Mozes bij het afdalen de twee stenen platen met de daarin gegrifte Tien Geboden, of Tien Woorden van de HERE, stukgeslagen. Bij de ingang van het kamp gekomen had hij een beroep gedaan op trouw gebleven Israëlieten hem te helpen het teugelloze volk tot rede te brengen. Toen was hij weer de berg opgegaan, om voor het aangezicht van de aartsengel om Gods vergiffenis te pleiten. Gods antwoord was dat Hij Zijn belofte Israël naar het beloofde land te brengen toch zou nakomen, maar dat de tabernakel als hij klaar was niet binnen het kamp mocht staan.

Direct na de verbondssluiting had de HERE gezegd: "Zij zullen Mij een heiligdom maken, en Ik zal in hun midden wonen" (Ex 25:8). God zou in Zijn eigen tent tussen de tenten van Zijn uitverkoren volk wonen en met hen naar Kanaän trekken, zoals Hij later verklaarde: "Ik zal mijn tabernakel in uw midden zetten, en Ik zal geen afkeer van u hebben, maar Ik zal in uw midden wandelen en u tot een God zijn en u zult Mij tot een volk zijn" (Lev 26:11,12). Die belofte wordt nu ingetrokken: als de tabernakel klaar is, moet hij buiten de legerplaats staan, als teken van de vervreemding tussen God en Israël: "Ik zal in uw midden niet optrekken, omdat u een hardnekkig volk bent, opdat Ik u niet onderweg zou verteren" (33:3). Daarom wordt de tent die tot de tabernakel klaar is als ontmoetingsplaats van Mozes en de HERE moet dienen, en waar Mozes als profeet de voorschriften van de Wet ontvangt, buiten de legerplaats neergezet (vers 7).

Somber vanwege deze droevige wending, en gebukt onder de zware last zo'n weerspannig volk te moeten leiden, had Mozes voor zichzelf steun en bemoediging gezocht in een nieuwe ontmoeting met de HERE. Hij had gevraagd: "Doe mij toch uw heerlijkheid zien". Hij kreeg opdracht weer naar de top van de berg te komen. De aartsengel van de HERE zou hem daar in een rotsholte beschermen tegen de felle uitstraling van Zijn heerlijkheid, die Mozes alleen van achteren mocht zien. Het aangezicht van Gods aartsengel mocht hij niet zien, maar wél Zijn stem horen, want Hij zou de Naam van de HERE uitroepen. Met deze openba-

ring van Gods heerlijkheid in het vooruitzicht, en twee nieuwe stenen platen in zijn handen, gaat Mozes stap voor stap het steile pad de berg op.

De HERE, barmhartig en genadig

Bij de roeping van Mozes bij de brandende braamstruik had de HERE gezegd dat Israël Hem moest aanroepen met Zijn Naam Jahweh: "dit is mijn naam voor eeuwig en zo wil ik aangeroepen worden van geslacht tot geslacht" (Ex 3:15). In die Naam – "Hij die zijn zal" – lag een belofte voor de toekomst van Gods heilrijke werkzaamheid en openbaring. Als nu die verbondsnaam uitgeroepen zal worden bij de manifestatie van Gods heerlijkheid, zal nader aangekondigd worden wat God voor Zijn volk zal zijn, de hoedanigheden die Hij in zijn relatie met Israël zal tonen.

En de HERE daalde neer in een wolk, stelde Zich daar bij hem (Mozes) en riep de naam van de HERE uit. De HERE ging aan hem voorbij en riep: HERE, HERE, God, barmhartig en genadig, lankmoedig, groot van goedertierenheid en trouw, die goedertierenheid bestendigt aan duizenden, die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft; maar de schuldige houdt hij zeker niet onschuldig, de ongerechtigheden van de vaders bezoeking aan kinderen en kindskinderen. (Ex 34:5-7)

Dit is geen opsomming van alle eigenschappen van God, want er wordt bijvoorbeeld niets gezegd over Zijn almacht en alomtegenwoordigheid. De Naam getuigt van Gods bereidwilligheid mensen te vergeven, en stelt daartegenover dat zonden die (door gebrek aan berouw) niet worden vergeven, gestraft zullen worden. Het volk in het kamp onderaan de berg heeft heel ernstig gefaald, en toch is de HERE bereid hun zonde te vergeven.

Mozes had van de HERE bemoediging gezocht, en in de uitroeping van de Naam van de HERE heeft hij die stellig gekregen. Zijn directe reactie was te vragen of Gods oorspronkelijke bedoeling, onder Zijn volk te wonen, toch mocht doorgaan: "Indien ik genade in uw ogen gevonden heb, HERE, dan ga toch de HERE in ons midden, want het is een hardnekkig volk, maar vergeef onze ongerechtigheden en onze zonden; neem ons als erfdeel in bezit" (vers 9). Uit het vervolg blijkt dat zijn gebed is verhoord. Bij een latere, ernstige crisis in de legerplaats, als het teleurgestelde volk op het verslag van de verspieters reageert door nieuwe leiders aan te willen stellen die hen naar Egypte terug zullen moeten brengen, bepleit Mozes Gods vergiffenis op grond van deze naamsverkondiging: "Nu dan, laat toch de kracht van de HERE zich groot betonen, zoals U gesproken hebt: De HERE is geduldig en groot van goedertierenheid ..." (Num 14:17 en verder).

Wie vertrouwd is met de boeken van het Oude Testament, zal weten dat deze Naam van vergiffenis daar als een rode draad doorheen loopt. David, Joël, Jona, Hizkia, Jeremia, Daniël, Nehemia en andere dienaren van God hebben in deze

Naam de verzekering gezien van Gods bereidwilligheid berouwvolle mensen te vergeven, en hebben daarin bemoediging gevonden. Een paar uren doorgebracht met een goede concordantie, om de plaatsen op te zoeken waar oudtestamentische schrijvers de Naam van de HERE in herinnering brengen, zullen bewijzen hoe onjuist de populaire opvatting is dat de God van het Oude Testament andersgezind is dan de barmhartige Vader van de evangeliën en de brieven. In deze korte verhandeling moet het voldoende zijn even te wijzen op één voorbeeld – Psalm 103, waarin David uitgaat van de uitroeping van Gods verbondsnaam op de berg in de Sinaï, om te vertellen hoe vergevengszind de God van Israël is:

Hij maakte Mozes zijn wegen bekend, de kinderen van Israël zijn daden. Barmhartig en genadig is de HERE, lankmoedig en rijk aan goedertierenheid. Zover het oosten is van het westen, zover doet Hij onze overtredingen van ons; zoals een vader zich ontfermt over zijn kinderen, ontfermt Zich de HERE over wie Hem vrezen.

Deze heerlijkheid, die getuigt van Gods vergevende genade en verbondstrouw, is het die in Zijn geliefde Zoon is geopenbaard. Tegenover de ervaring van Mozes zet Johannes wat hij en zijn medeapostelen hebben gezien: “wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van de eniggeborene van de Vader, vol van genade en waarheid” (Joh 1:14). De laatste uitdrukking is een weerklank van de woorden die tot Mozes werden gesproken: “vol van goedertierenheid en trouw”. Johannes spreekt voor allen die in Christus Jezus zijn vergeven, als hij daaraan toevoegt: “Immers uit zijn volheid hebben wij allen ontvangen zelfs genade op genade; want de wet is door Mozes gegeven, de genade en de waarheid zijn door Jezus Christus gekomen” (vers 17). In Jezus Christus is Gods Naam vlees geworden.

7. De Knecht van de HERE

In het tweede deel van het boek Jesaja (hoofdstukken 40-66) staat een reeks profetieën over 'de Knecht van de HERE'. Zij voorzeggende zijn optreden onder zijn volk, zijn opdracht en zijn ervaringen. Hij zal niet alleen de stammen van Israël in eigen land herstellen, maar ook heil brengen aan heidenen, tot in alle uithoeken van de aarde. Maar eerst zal Hij door zijn volk verworpen worden en voor hun ogen een pijnlijke en vernederende dood ondergaan.

In sommige van deze profetieën kijkt de Knecht zelf terug op zijn moeilijke taak, en vertelt wat Hij heeft ervaren. In de vierde profetie belijden mensen die Hem tijdens zijn leven hebben gekend hoe verkeerd hun mening over Hem is geweest, en erkennen met berouw en in dankbaarheid wat Hij nu voor hen betekent.

Het veranderde inzicht

De mensen die hier aan het woord komen, denken terug aan de Man die zij hebben gekend. In de bescheiden omstandigheden waarin Hij opgroeide was er niets te bemerken van het luisterrijke aanzien van de lang beloofde Messias. In het bijzonder denken zij aan de dag waarop Hij van hen werd weggenomen, bij die openlijke terechtstelling toen men zijn diepste vernedering zag en met afschuw de blik van Hem afwendde (Jesaja 53:2,3):

Hij had gestalte noch luister, dat wij hem zouden hebben aangezien, noch gedaante, dat wij hem zouden hebben begeerd. Hij was veracht en van mensen verlaten, een man van smarten en vertrouwd met ziekte, ja, als iemand, voor wie men het gezicht verbergt; hij was veracht en wij hebben hem niet geacht.

Nu zien zij die dag van zijn publiekelijke dood in een heel ander licht. Die afschuwelijke doodstraf, die zij toen onnadenkend hadden verklaard als de vloek van God op een bijzondere zondaar, was geen straf voor wat Hij zelf had gedaan. Die striemen op zijn blote lijf, waren niet veroorzaakt door slagen om zijn eigen overtredingen te straffen. Niet de stervende, maar zij zelf, de zelfgenoegzame toeschouwers, waren de echte misdadigers. Al dat lijden dat als een zwaard door zijn ziel ging, hadden zij, niet Hij, verdiend. Hij nam vrijwillig hun schuld op zich en droeg de gevolgen in zijn dood.

Ondanks dat heeft hij onze ziekten op zich genomen, en onze smarten gedragen; wij echter hielden hem voor een geplaagde, een door God geslagene en verdrukte. Maar om onze overtredingen werd hij doorboord, om onze ongerechtigheden verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt, was op hem, en door zijn striemen is ons genezing geworden. (Jes 53:4,5)

Vol berouw belijden zij nu dat zij zelf zondaars zijn, die zonder enig bewijs hadden gemeend dat Hij zijn vernederende dood had verdiend. Zij zien nu met schaamte op hun eigen leven, en bekennen hun dwalingen. Daaraan hadden zij niet gedacht toen hun aandacht op Hem werd gericht. Zo zeker waren zij van zijn schuld, dat zij niet dachten aan de betekenis van zijn opvallende geduld waarmee Hij zonder enig protest al het leed dat mensen Hem aandeden aanvaardde.

Wij allen dwaalden als schapen, wij wendden ons ieder naar zijn eigen weg, maar de HERE heeft de ongerechtigheid van ons allen op hem doen neerkomen. Hij werd mishandeld, maar hij liet zich verdrücken en deed zijn mond niet open; als een lam dat naar de slacht geleid wordt, en als een schaap dat stom is voor zijn scheerders, zo deed hij zijn mond niet open. (Jes 53:6,7)

Zelfs zijn afschuwelijke dood was niet voldoende voor zijn vijanden, die daarvoor verantwoordelijk waren. Daarna wilden zij Hem de oneer aandoen geen eigen begraafplaats te hebben, maar Hem werpen in een kuil met andere terechtgestelden.

En men stelde zijn graf bij de goddelozen ... (hoewel) Hij geen onrecht gedaan heeft en geen bedrog in zijn mond is geweest. (Jes 53:9)

Na deze uiting van menselijk berouw komt nu de God van Israël aan het woord. Hij had aan het begin van deze profetie gezegd dat Zijn Knecht tot de hoogste positie verheven zou worden: "Zie, mijn knecht zal voorspoedig zijn, hij zal verhoogd, ja, als de hoogste verheven zijn" (Jes 52:13). Nu vertelt Hij wat Zijn Knecht door zijn lijden en dood voor anderen zal doen: Hij, de rechtvaardige, zal door zijn offer anderen rechtvaardigen.

... door zijn kennis zal mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, en hun ongerechtigheden zal hij dragen ... omdat hij zijn leven heeft uitgegoten in de dood, en onder de overtreders werd geteld, terwijl hij toch de zonden van velen gedragen en voor de overtreders gebeden heeft. (Jes 53:11,12)

Nabeschouwing

Het feit alleen al dat deze profetie zevenhonderd jaar vóór de komst van Christus werd opgeschreven, is een krachtig getuigenis van zijn bovennatuurlijke oorsprong. Op de weg naar Jeruzalem sprak Jezus herhaaldelijk tot zijn discipelen over wat daar met Hem zou gebeuren, maar zij waren niet in staat zijn woorden te begrijpen. Jezus' kruisiging was voor velen voldoende reden Hem te verwerpen. De Wet van Israël verklaarde wie aan een paal hing tot een vervloekte; hoe zou zo'n vervloekte dan de Messias van Israël kunnen zijn? Uit zijn eigen ervaring als gezondene van Christus schreef Paulus: "wij prediken een gekruisigde Christus, voor Joden een aanstoot, voor heidenen een dwaasheid" (1 Kor 1:23). Hoe zouden mensen in Israël zo lang van tevoren uit zichzelf niet alleen het feit van

Christus' vernederende dood kunnen voorzeggen, maar ook de diepgaande betekenis daarvan in Gods heilsplan aangeven? De schildering in dit hoofdstuk is alleen te verklaren als een voorbeeld van hoe God "vooraf getuigenis gaf van al het lijden, dat over Christus zou komen, en van alle heerlijkheid daarna" (1 Pet 1:11).

Als gevolg van de instelling van offers in de Wet van Mozes waren de Israëlieten gewoon in bepaalde gevallen een ram als schuldoffer naar het heiligdom te brengen. De gedachte dat een mens zelf een schuldoffer kon zijn zou nooit in hen zijn opgekomen, maar dat is wat deze profetie voorziet: "Wanneer hij zichzelf tot schuldoffer gesteld zal hebben ..." Even opvallend is dat Hij na deze offerdood opnieuw zal leven, en hen zien aan wie Hij het leven heeft gegeven: "... zal hij nakomelingen zien en een lang leven hebben" (Jes 53:10).

Herhaaldelijk wordt in deze profetie gezegd dat de Knecht in zijn lijden en dood de ongerechtigheid van anderen draagt. Dit feit maakt echter slechts deel uit van het geheel. Even duidelijk is dat Hij de ongerechtigheden draagt van mensen die in Hem geloven, die de betekenis van zijn offer begrijpen en die hun zonden en hun geloof in Hem openlijk belijden. Van enig 'automatisch' kwijtschelden van de zonden van mensen die hierin niet geloven is geen sprake. Deze profetie voorziet niet alleen de gekruisigde Christus, maar ook zijn gemeente, de kring gelovigen die na zijn dood en opstanding in Hem geloven en die in dat geloof vergeving ontvangen. Zij worden hier de 'velen' genoemd waarover de Heer Jezus later zei dat Hij gekomen was om zijn "leven te geven als losprijs voor velen".

8. Een nieuw verbond

Door het verbond dat God bij de berg in de Sinai sloot, werd het volk Israël met de HERE in een bestendige relatie geplaatst. Mozes las de Tien Geboden voor, de basis van het verbond, waarop het volk de plechtige belofte gaf dat alles te zullen nakomen. "Alles wat de HERE gesproken heeft, zullen wij doen en daarnaar zullen wij horen" (Ex 24:7). Daarna besprengde Mozes het volk met het bloed van hun offers om het verbond te bekrachtigen.

Dit verbond was geen formele overeenkomst als tussen volken, maar een actieve relatie tussen God en Israël, zoals blijkt uit wat de HERE later hierover heeft gezegd: "Niet zoals het verbond, dat Ik met hun vaders gesloten heb op de dag dat Ik hen bij de hand nam, om hen uit het land Egypte te leiden: mijn verbond, dat zij verbroken hebben, hoewel Ik heer over hen ben" (Jer 31:32). In deze woorden wordt de aard van het verbond aangegeven met twee illustraties uit menselijke relaties: een zorgzame vader die zijn kind bij de hand pakt om het te leiden (vergelijk Deuteronomium 1:31) en een man bewogen door liefde voor zijn vrouw (Jeremia 3:14; Hosea 2:18,19).

In de tijd van Jeremia, toen het volk als onwaardige bewoners uit Gods land werd verdreven, was het maar al te duidelijk dat Israël niet in staat was zijn verbondsverplichtingen na te komen. De bedoeling was dat de Tien Geboden – "de woorden van het verbond" (Ex 34:28; Deut. 4:13) – die eerst op stenen platen werden gegrift, ook in hun harten gegrift zouden worden: "Wat ik u heden gebied, zal in uw hart zijn, u zult het uw kinderen inprenten" (Deut 6: 6,7). Dat resultaat is niet bereikt, en de HERE verkondigde door Jeremia dat Hij een nieuw verbond met het volk zou sluiten. Het einddoel zou precies hetzelfde zijn als het eerste, en wordt beschreven met identieke woorden: "Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn" (Jer 31:33; Ex 6:3,6). Maar deze keer zou het beoogde doel wél verwezenlijkt worden "Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en die in hun hart schrijven" (Jer 31:33).

Bij de instelling van de Avondmaalsviering zei Jezus: "Deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed" (Luc 22:20). De brief aan de Hebreëen legt uitvoerig uit dat dit nieuwe verbond tot stand is gekomen door het offer van Christus, en dat het oude verbond daarom binnenkort zou verdwijnen: "Als Hij spreekt van een nieuw verbond, heeft Hij daarmee het eerste voor verouderd verklaard. En wat verouderd en verjaart, is niet ver van verdwijning" (Heb 8:13).

De apostel Paulus beschrijft de Tien Geboden als "de bediening van de dood", "de bediening, die veroordeling brengt", als een letter die doodt (2 Korintiërs 3). Een

Wet die tot leven moest leiden, heeft een averechtse werking gehad, omdat mensen niet in staat zijn Gods geboden na te komen en daardoor zondaars zijn die de dood verdienen (Romeinen 7:5 en verder). Gelovigen in Christus getuigen van de invloed van Gods verlossingswerk in hun nieuwe gezindheid en gedrag, als een brief "niet met inkt geschreven, maar met de Geest van de levende God, niet op tafels van steen, maar op tafels van vlees in de harten" (2 Kor 3:3).

Tijdens de tegenwoordige, tijdelijke, verwerping van het volk Israël zijn het de gelovigen in de heidense wereld die met God verbonden zijn door het Nieuwe Verbond, gesloten op grond van hun geloof in Christus Jezus. Maar de tijd zal komen dat Gods belofte in vervulling zal gaan: "het verbond, dat Ik met het huis van Israël sluiten zal na deze dagen" (Jer 31:33). Ezechiël beschrijft Israëls herstel, en zegt daarbij: "Ik zal u onder de herdersstaf doen doorgaan, en u brengen in de band van het verbond" (Ezech 20:37).

9. De gezalfde Vorst

Het is drie uur in de namiddag, de tijd om het tweede offerlam op het brandofferaltaar in de tempelhof te leggen en tevens het uur van het gebed (Handelingen 3:1). Maar, evenals op alle andere dagen in de afgelopen vijftig jaar, is er ook deze dag geen offer en zelfs geen altaar. De tempel in Jeruzalem is al lang een uitgebrande ruïne, de stad verwoest en leeg, en het volk dat vroeger op het hoogland van Juda had gewoond, leeft in ballingschap in de moerassige vlakke van Chaldea.

Ver weg in het oosten, in de grote stad Babel, bidt Daniël voor het venster dat uitziet in de richting van Jeruzalem. Dat daar geen avondoffer meer wordt gebracht, is voor hem geen reden het uur van het gebed niet in acht te nemen. Bij de inwijding van de tempel in Jeruzalem had koning Salomo in zijn wijsheid de situatie waarin Daniël leefde voorzien, en gebeden:

Wanneer zij het dan ter harte nemen in het land waarheen zij weggevoerd zijn, zich bekeren, en tot U smeken in het land van wie hen weggevoerd hebben en zeggen: wij hebben gezondigd, ongerechtigheid bedreven en goddeloos gehandeld ... en wanneer zij tot U bidden in de richting van het land dat U hun vaderen gegeven hebt, en van dit huis dat ik voor uw naam gebouwd heb – hoor dan in de hemel, de vaste plaats van uw woning. (1 Kon 8:47-49)

Dat doet Daniël nu voor zijn open venster, in een gebed dat niet alleen de geest van Salomo's gebed ademt, maar ook een weerklank is van diens woorden: "Wij hebben gezondigd, wij hebben goddeloos gehandeld ... Neig, mijn God, uw oor en hoor; open uw ogen en zie onze verwoestingen en de stad waarover uw naam is uitgeroepen ... o HERE, hoor! o HERE, vergeef!" (Dan 9:15,18,19).

Daniël's gebed op deze dag is veel meer dan een dagelijkse gewoonte. De stad Babel, die vanwege haar hoge muren onneembaar werd geacht, is onlangs veroverd door de Pers Kores (Cyrus de Grote). De profeet Jesaja had lang tevoren deze man bij de naam genoemd als de bevrijder van Gods volk, die de ballingen van Juda naar hun eigen land terug zou laten gaan (Jesaja 44:28 en verder). Tegelijkertijd nadert nu de door de HERE in Zijn genade vastgestelde periode van zeventig jaar ballingschap haar einde (Jeremia 25:11; 29:10). Toch is het herstel van zijn volk in het heilige land voor Daniël beslist geen vanzelfsprekende zaak. De tijd en de omstandigheden zijn er rijp voor, maar nog steeds draagt het volk de last van zonde en schuld. Daarom bidt Daniël zo ernstig om Gods vergiffenis.

Terwijl hij nog aan het bidden is, "op de tijd van het avondoffer" (Dan 9:21), verschijnt de engel Gabriël om hem Gods antwoord daarop te brengen. De HERE had van tevoren zeventig jaar ballingschap bepaald, maar maakt nu bekend dat Hij

een periode van zeventig weken van jaren bepaald heeft om Zijn volk uit een veel ergere gevangenschap te verlossen. Tijdens de eerste zeven hiervan (49 jaar dus) zal Jeruzalem hersteld en herbouwd worden, al zal er veel tegenwerking zijn – de uitdrukking “in de druk van de tijden” komt goed overeen met de herhaalde tegenstand waarvan gesproken wordt in de boeken van Ezra en Nehemia. Na het einde van de volledige periode van zeventig weken (490 jaar dus) zouden het heiligdom en de stad weer verwoest worden. Maar voordat het zo ver komt, in het midden van de laatste week (van zeven jaar) zal de Messias de Vorst uitgeroeid worden, maar juist daardoor eeuwige verlossing verwerven. Zijn heilswerk wordt beschreven in twee reeksen drievoudige beloften. De eerste drie voorzegen het wegnemen van zonde, en de tweede reeks vertelt op positieve wijze van het heil dat Hij zal brengen.

Zeventig weken zijn bepaald over uw volk en uw heilige stad, om de overtreding te voleindigen de zonde af te sluiten de ongerechtigheid te verzoenen en om eeuwige gerechtigheid te brengen gezicht en profeet te bezegelen en iets allerheiligst te zalven. (Dan 9:24)

Er zijn in het Oude Testament vooral drie woorden voor zonde. Het meest gebezigde woord, dat met ‘zonde’ is vertaald, heeft de betekenis van het doel missen, een misdaad of een misstap. God heeft de rechte weg voor een mens in Zijn Wet vastgesteld, en iedere afwijking hiervan – bewust of onopzettelijk – is zonde. Het woord vertaald met ‘overtreding’ zegt dat de zonde krom is, een afbuiging van het goede, dat men uit een verkeerde gezindheid doet. Het andere woord, ‘ongerechtigheid’, komt veel minder voor en drukt nog sterker de zonde als bewuste opstand uit, opzettelijke rebellie tegen de HERE. De drie woorden komen soms samen voor in een nadrukkelijke uitspraak, zoals bij de aankondiging van de verbondsnaam *Jahweh*, om Israël te verzekeren van Gods bereidwilligheid Zijn volk te vergeven: “die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft” (Ex 34:7) en in Davids boetepsalmen (Psalmen 32 en 51).

Uitgaande van Daniëls gebed om Zijn verbondsvolk te vergeven, geeft de HERE een van de meest inhoudsrijke beloften in het Oude Testament van de wegneming van zonde in alle vormen door de komst van de Messias de Vorst. De vervulling hiervan is in het Nieuwe Testament opgetekend: “Hij is éénmaal, bij de vol-einding van de eeuwen, verschenen om door zijn offer de zonde weg te doen” (Heb 9:26); “die zelf onze zonden in zijn lichaam op het hout gebracht heeft” (1 Pet 2:24). Zó is Hij ‘uitgeroeid’ (Dan 9:26), of, zoals Jesaja met datzelfde woord heeft gezegd, “afgesneden uit het land van de levenden” (Jes 53:8). Daarmee zal Hij “slachtoffer en spijsoffer doen ophouden” (Dan 9:27). Normaal gesproken zouden deze woorden onheilspellend klinken, en de indruk geven van een vijandelijke macht die, evenals in Daniël 8:11, Gods heiligdom zou verwoes-

ten en daarmee de dagelijkse diensten beëindigen. Maar in dit geval hebben de woorden een gunstige betekenis, zoals blijkt uit het heldere commentaar van de Hebreeënbrieff: "Waar dan voor deze dingen vergeving bestaat [door Christus' offer], is er geen zondoffer meer nodig" (Heb 10:18).

Tegenover deze drievoudige belofte van de wegneming van zonde staan drie beloften van het positieve heilswerk van de Messias:

1. Hij zal eeuwige gerechtigheid brengen, dat wil zeggen eeuwigdurend heil en eeuwige verlossing (Jesaja 51:6).
3. Hij zal "gezicht en profeet bezegelen" door wat van Hem in Gods Woord is opgeschreven in vervulling te brengen. Het woord 'allerheiligst' betekent in verband met het heiligdom het binnenste vertrek, maar kan ook een door de HERE gezalfde dienaar betekenen als Aäron (1 Kronieken 23:13).
5. De zalving van de Messias de Vorst is het schenken van eeuwig leven na zijn offerdood op Golgotha: "Gerechtigheid hebt U liefgehad en ongerechtigheid hebt U gehaat; daarom heeft U, o God, uw God met vreugdeolie gezalfd boven uw deelgenoten" (Heb 1:9).

Wanneer wij terugkijken op Gabriëls boodschap aan Daniël aangaande de Messias de Vorst die door zijn dood de zonde wegneemt en door zijn opstanding eeuwig heil brengt, mogen we wel in bewondering stilstaan bij een van de meest veelzeggende voorzeggingen van verlossing in het Oude Testament, voordat we overgaan tot de vervulling hiervan met Christus' verschijning.

10. Christus brengt vergiffenis

“Kind, uw zonden worden vergeven”

Vier mannen turen gespannen naar beneden door het gat in het opengebroken dak. Enkele meters lager ligt een verlamde op een matras – hun vriend die zij besloten hadden naar Jezus te brengen. Ze waren zo vastbesloten dat hij de gelegenheid moest krijgen door de wonderdoende Profeet uit Nazareth van zijn kwaal genezen te worden, dat zelfs de menigte rond het huis waarin Jezus zich bevond hen niet had kunnen tegenhouden. Na een vergeefse poging wat mensen opzij te duwen, om door de massa heen te komen, waren ze de buitentrapp opgegaan, hadden een gat in het dak gemaakt, en hadden de man daardoor aan touwen voor de voeten van Jezus neergelaten. Nu wachten zij vol spanning op dat verlossende woord dat zoveel andere zieken en invaliden al nieuw leven heeft gegeven.

Maar wat ze te horen krijgen, hadden ze totaal niet verwacht: “Kind, uw zonden worden vergeven” (Mar 2:5). Ze merken de verontwaardigde reactie van de kant van de aanwezige rabbi's, die zulke voor hen ongehoorde woorden zeer aanstootgevend vinden: “Hij lastert God. Wie kan zonden vergeven, dan God alleen?” Maar de vier mannen op het dak zijn hierdoor ook, lijkt mij, onzeker en teleurgesteld geworden. Dáár hadden ze al die moeite niet voor gedaan... En als Jezus toen naar boven had gekeken, en hun had gevraagd hun vriend naar huis te dragen, wél vergeven maar niet genezen, dan zou de stemming onderweg ongetwijfeld teleurgesteld en somber, misschien zelfs wel boos zijn geweest. Dankzij Jezus' verdere woorden “Sta op, neem uw matras op en ga naar uw huis” – kunnen ze echter enkele uren later alle vijf met grote blijdschap weglopen, lachend en pratend over het resultaat van hun stoutmoedige daad. Waarschijnlijk begreep geen van hen dat het belangrijkste wat Jezus had gedaan niet de genezing van de verlamming was, maar het schenken van vergeving. We moeten zelf een soortgelijke ervaring hebben gehad om te beseffen hoe heerlijk het eigenlijk is voor de rest van het leven van zo'n verlamdende kwaal bevrijd te zijn. Dat neemt echter niet weg dat zulke genezingen niet verder reiken dan het welzijn van een mens in dit leven, terwijl de kwijtschelding van zonden uitzicht geeft op eeuwig leven in Gods Koninkrijk.

Het verhaal wekt niet de indruk dat de verlamde een bijzondere zondaar was, of dat hij – terecht of niet – onder een schuldenlast gebukt ging. Toen Jezus hem aanzag met het medelijden dat Hem eigen was, zag Hij de allergrootste nood van die mens als Gods schepsel. Erger nog dan lichamelijke gebreken is de vervreem-

ding van God door de zonde. Iemand die in vrede en vriendschap met God heeft geleefd, zal niet alleen weten hoe uitzichtloos maar ook hoe nutteloos het leven is buiten Hem. De zichtbare en voor de verlamde merkbare genezing was het noodzakelijke bewijs van de werkelijkheid van een grotere zegen: "opdat u mag weten, dat de Zoon des mensen macht heeft op aarde zonden te vergeven – zei Hij tot de verlamde: Tot u zeg Ik, sta op".

"Kennis van heil in de vergeving van hun zonden"

Deze woorden van Jezus – "uw zonden worden vergeven" – geven de nieuwe situatie aan die er met Jezus' komst is ontstaan. De Joden wachtten op een verlossende Messias, maar de verlossing waaraan zij denken is bevrijding uit hun ellendige toestand, die is ontstaan door de Romeinse bezetting van hun land. De naam die Jozef aan Maria's Kind moest geven, getuigde dat de verlossing die Hij tot stand zou brengen van een heel andere aard zou zijn: "u zult Hem de naam Jezus geven. Want Hij is het, die zijn volk zal redden van hun zonden" (Mat 1:21). Eenzelfde belofte klinkt ook in de lofzang van de priester Zacharias, de vader van Johannes de Doper: "om zijn volk te geven kennis van heil in de vergeving van hun zonden (Luc 1:77). Zoals telkens in de Schrift gaat het ook hier om persoonlijke ervaringskennis, en niet alleen maar om een verstandelijke bekendheid met bepaalde feiten.

De volle betekenis van deze zegen van de kwijtschelding van zonden die Jezus schenkt, is alleen te begrijpen wanneer we mensen leren zien zoals Jezus ze ziet: als schuldenaars die hun schulden – of die nu groot of klein zijn – onmogelijk kunnen betalen. Deze uitzichtloze situatie wordt scherp geschilderd in enkele van Jezus' gelijkenissen:

- De slaaf van een koning moet ineens een schuld van, zeg, vijftigduizend Euro terugbetalen. Geen wonder dat hij dat niet kan. En zo is ook de mens niet in staat zijn schuld aan God af te lossen (Matteüs 18:23 en verder).
- Even hulpeloos zijn de twee schuldenaars in Jezus' gelijkenis in het huis van de onbarmhartige Farizeeër Simon (Lucas 7:41 en verder).

Op deze sprekende wijze wil Jezus mensen tot het inzicht brengen van de ernst van hun situatie in Gods ogen, als schuldenaars die Hem de schuld, die zij hebben wegens hun zonden, niet kunnen betalen. Daarin ligt onze diepste nood, en daarom wacht ons, als die schuld niet uitgewist wordt, aan het eind van dit kortstondige leven slechts de eeuwige dood.

Juist omdat Hij de ernst van de situatie zo scherp inziet, wijst Jezus zo stellig alle pogingen van mensen hun schuld te betalen als onvoldoende van de hand. De godsdienstige Joden van Jezus' tijd zagen in de overtredingen die ze echt niet konden ontkennen evenzovele debet posten op hun levensrekening, en leefden

in de illusie dat ze die zouden kunnen compenseren met een flink aantal wetsvervullingen. Ze hoopten dat daardoor op de dag van het oordeel een positief saldo uit de bus zou rollen. Zo werden zij gericht op wat zij door de Wet presteerden. En om hun positieve saldo nog verder te kunnen vergroten, breidden zij die Wet met tal van eigen wetjes uit. In hun ijver allerlei wetten te volbrengen – of tenminste die indruk te wekken – waren ze blind voor wat ze in Gods ogen eigenlijk waren. Jezus hekelt zulke mensen die het heerlijk vinden door anderen geprezen te worden, en in de illusie leven op goede voet met God te staan: “U bent het, die voor rechtvaardig wilt doorgaan voor de mensen, maar God kent uw harten. Want wat hoog is bij mensen, is een gruwel voor God” (Luc 16:15). En Hij illustreert de zelfvoldaanheid van de doorsnee Farizeeër in zijn onvergetelijke gelijkenis van de twee mannen die naar de tempel gaan om te bidden. Het ‘gebed’ van de Farizeeër is niet meer dan een op zichzelf gerichte alleenspraak: “O God, ik dank U, dat ik niet ben als de andere mensen ... ik vast tweemaal per week, ik geef tienden van al mijn inkomsten”. In contrast daarmee toont Hij het berouw van de zondaar, een door die Farizeeër juist om diens zonde verachte tollenaar: “O God, wees mij, zondaar, genadig” (Luc 18:9 en verder).

“Als u zich niet bekeert”

Omdat de mens niet in staat is zijn Schepper genoegdoening te geven voor zijn ongehoorzaamheid, blijft er voor hem maar één mogelijkheid over om van zijn natuurlijke staat van vervreemding van God verlost te worden. Hij moet eerlijk en berouwvol voor God bekennen wat hij is – op zichzelf gericht en van God afgekeerd – en Zijn vergiffenis vragen. Er moet een radicale ombuiging in zijn levenshouding plaatsvinden: hij moet zich bekeren – dat wil zeggen: zich omkeren op zijn levensweg en zich tot God keren.

Dit was Jezus’ alomvattende eis, toen Hij zijn volk predikte en onderwees: “Bekeer u, want het Koninkrijk van de hemel [van God] is nabijgekomen” (Mat 4:17). Deze eis gold voor ieder mens zonder uitzondering, de bewoners van de steden van Galilea (Matteüs 11:20), maar ook de discipelen: “Voorwaar, Ik zeg u, wanneer u zich niet bekeert en wordt als de kinderen, zult u het Koninkrijk van de hemel voorzeker niet binnengaan” (Mat 18:3). Als gevolg van hun oppervlakkige levensbeschouwing waren Jezus’ volksgenoten geneigd een al te eenvoudig onderscheid te maken tussen goede en slechte mensen. Bij een van de oproeren die zich af en toe onder de Romeinse bezetting voordeden, werden blijkbaar enkele Galileeërs in de tempel door Romeinse soldaten gedood. Bij de instorting van een toren bij Siloam werden achttien mensen dodelijk door de stenen getroffen. Men zag in zulke rampen Gods oordeel over bijzondere zondaars, maar Jezus wees zo’n simpel onderscheid van mensen van de hand: “Nee, zeg Ik u, maar als u zich niet bekeert, zult u allen eveneens omkomen” (Luc 13:1 en verder).

Nu, in deze tijd, geldt de eis tot bekering nog altijd. De grote vooruitgang op velerlei gebied in de samenleving heeft onze persoonlijke situatie voor God geen haar veranderd. Ook wij brengen ons leven onder een doodvonnis door, en staan dus voor dezelfde keuze: ons bekeren, of voorgoed uit de wereld verdwijnen als een luchtbel die op het woelige water op het strand verschijnt en dan ineens uiteenspat. Het is zo verleidelijk ons in beslag te laten nemen door andere mensen, onze eigen interesses en plannen, en door al het tijdelijke van deze wereld, dat we wat God voor de eeuwigheid voor Zijn kinderen in voorbereiding heeft nege- ren en daardoor missen.

Een keerpunt in het leven

Kenmerkend voor Jezus' leer is dat zijn heilsgave bestaat uit vergeving, in tegen- stelling tot de apostelen, die veel meer te zeggen hebben over verzoening en rechtvaardiging. Vergeving neemt in aanmerking wat een mens heeft gedaan en is, en wist al het verkeerde uit. De schuld bestaat niet meer, de last van een voor verkeerde doeleinden misbruikt leven is van de schouders afgenomen, de ver- vreemding met God ten einde gekomen. Bekering en de kwijtschelding van zon- den markeren dus een keerpunt in het leven, een nieuw begin. Slechts één keer, op de avond voor zijn dood aan het kruis, legt Jezus het verband tussen vergeving en zijn offer: "dit is het bloed van mijn verbond, dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden" (Mat 26:28). Op deze basis, die pas op Golgotha werd ge- legd, heeft Jezus kunnen zeggen: "Kind, uw zonden worden vergeven".

Dezelfde oproep tot bekering, die eerst Johannes de Doper en later Jezus hebben verkondigd, klonk na Jezus' opstanding overal in de wereld: "in zijn naam moest gepredikt worden bekering tot vergeving van zonden" (Luc 24:47). Met Christus' komst, dood en opstanding kwam echter voor het eerst in de heilsgeschiedenis de mogelijkheid met Hem in zijn dood en nieuwe leven verbonden te zijn. Daar- mee opent zich een heel nieuw perspectief, waarover Jezus niet heeft kunnen spreken totdat Hij opgewekt werd en de nieuwe heilstijd vanuit de hemel verkon- digde door middel van zijn woordvoerders, de apostelen.

11. De gehoorzaamheid van Christus

Populaire verklaringen van Christus' heilswerk hebben de aandacht soms bijna uitsluitend op zijn kruisdood op Golgotha gevestigd. Het Nieuwe Testament echter legt de wijze waarop Hij de behoudenis van mensen tot stand heeft gebracht in breder verband uit. Jezus' leven van volkomen gehoorzaamheid aan zijn Vader was de noodzakelijke voorbereiding die zijn dood de kracht heeft gegeven mensen met God te verzoenen. De levensbeschrijving in de vier evangeliën tekent zijn standvastigheid door alle verzoeken heen, en in de andere geschriften lofprijzen de apostelen Hem om de zegenrijke gevolgen daarvan.

De Zoon van God en de Zoon van Adam

De geboorte van Jezus is, evenals zijn opstanding tot eeuwig leven, een heilig, ondoorgrondelijk mysterie. We zijn gewoon niet in staat dat Gebeuren van alle heilsgedeburen, waardoor God Zijn profetische woord in vervulling heeft gebracht, te begripen: "Mijn Zoon bent U; Ik heb U heden verwekt" (Ps 2:7). Na al ons eerbiedig overdenken van wat er gebeurde toen de heilige Geest een maagd in Israëel overschaduwde, moeten we zeggen: "Het begripen is mij te wonderbaar, te verheven, ik kan er niet bij" (Ps 139:6). Maar terwijl wij de wonderbaarlijke oorsprong van Jezus' leven niet kunnen verklaren, geeft het Nieuwe Testament bijzonderheden die de praktische gevolgen van zijn geboorte voor eenieder zichtbaar maken.

We weten dat Jezus een aardse moeder had, die zich alleen door vroomheid en geloof van andere vrouwen onderscheidde. Na te hebben verteld dat Maria in zwangere toestand naar Bethlehem ging, gaat Lucas verder: "En het gebeurde, toen zij daar waren, dat de dagen vervuld werden, dat zij baren zou, en zij baarde haar eerstgeboren zoon" (Luc 2:6). Paulus verwijst naar deze gebeurtenis als hij zegt: "God heeft zijn Zoon uitgezonden, geboren uit een vrouw, geboren onder de wet" (Gal 4:4). In deze geboorte ligt de verklaring dat Jezus van David afstamt: "gesproken uit het geslacht van David naar het vlees" (Rom 1:3). En achter de gestalte van David, en nog verder langs de lijn, van Abraham, doemt aan het eind van het geslachtsregister van Jezus' voorouders de sombere figuur van de eerste zondaar op, door wiens overtreding de zonde en de dood tot alle mensen is doorgegaan (Rom 5:12). Jezus werd geboren uit een gevallen mensheid: uit Maria ontving Hij alles wat tot het menselijke behoort.

We weten ook dat Hij daarnaast de Zoon van God was. Daarin ligt de zeer diepgaande betekenis van het woord 'daarom' in Gabriëls verklaring aan Maria: "De heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen; daarom zal ook het heilige, dat verwekt wordt, Zoon van God genoemd

worden" (Luc 1:35). Jezus is Gods Zoon omdat Hij door de heilige Geest is verwekt. Daarom wordt Hij ook beschreven als "de eniggeborene van de Vader" (Joh 1:14). Zowel Paulus als Petrus stellen dit feit voorop als uitgangspunt van hun ontvouwing van Gods heilswerk in Christus: "Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus" (Efez 1:3; 1 Pet 1:3). Weliswaar heeft de opgestane Christus zijn verbondenheid met zijn discipelen aangegeven in hun gezamenlijke God en Vader met de woorden: "Ik vaar op naar mijn Vader en uw Vader, naar mijn God en uw God" (Joh 20:17), maar dit neemt het radicale verschil tussen Christus en zijn broeders echter niet weg. Hij is de Eniggeborene, de enige Zoon die God heeft verwekt; alle andere kinderen uit de mensheid zijn daarentegen schepselen, door Hem geadopteerd, vanwege hun geloof als kinderen aangenomen (Efeziërs 1:5).

Evenals alle kinderen heeft ook Jezus door zijn geboorte een dubbele erfelijkheid ontvangen, maar hoe ontzaglijk veel groter dan alle denkbare verschillen tussen twee aardse ouders waren die tussen de twee bronnen van zijn bestaan! Evenals wij zijn verwekking niet kunnen begrijpen maar wél de gevolgen waarnemen in zijn leven en gedrag, is ook zijn persoon niet te definiëren en ons alleen bekend door zijn wijze van leven. Noch het al lang verouderde begrip van 'wezen' in de Griekse filosofie (Grieks: *ousia*, Latijn: *persona*), noch de middeleeuwse metafysica (de studie van het bovennatuurlijke, wat het fysieke overstijgt), noch de huidige wetenschap van psychoanalyse, stellen ons in staat Hem te categoriseren of zijn wezen te definiëren. Als wij tenminste niet wijzer willen zijn dan de nieuwtestamentische schrijvers, die zich in een geheel andere gedachtewereld bewegen dan de vroegchristelijke kerktheologen, zullen we Jezus leren kennen door wat Hij gezegd en gedaan heeft, en ons niet begeven op een terrein waar we geen verstand van hebben, want wat is nu eigenlijk 'wezen' in abstractie?

Het menszijn dat Jezus van zijn moeder heeft geërfd, manifesteerde zich in een wil en verlangens die Hij telkens heeft moeten verloochenen. Dit basisfeit staat in het Nieuwe Testament als een paal boven water, en dit ontkennen zou een verloochening zijn van Jezus' eigen woorden. Over zijn levenstaak zei Hij: "Ik ben van de hemel neergedaald, niet om mijn wil te doen, maar de wil van Hem die Mij gezonden heeft" (Joh 6:38). Wat kan meer omvatten dan de woorden van de Hebreënbrief: "Want wij hebben geen hogepriester, die niet kan meevoelen met onze zwakheden, maar een, die in alle dingen op dezelfde wijze als wij is verzocht geweest, maar zonder te zondigen" (Heb 4:15), of: "Daarom moest Hij in alle opzichten aan zijn broeders gelijk worden" (Heb 2:17)? In deze ervaring van verzoeking vinden we de meest voor de hand liggende verklaring van Jezus' woorden tegen de rijke jongeling, die Hem begroette met 'Goede Meester': "Waarom noemt u Mij goed? Niemand is goed dan God alleen" (Mar 10:18).

Evenals de in de evangeliën opgeschreven verzoeken van Jezus een verhelderende blik bieden op zijn menszijn, zo getuigen zijn edele houding en gedrag niet minder van zijn goddelijke oorsprong. In zijn geestelijke gestalte steekt Hij torenhoog uit boven alle andere mensen. Als wij Hem onder de mensen bezig zien, geheel en al toegewijd aan de taak die de Vader Hem gegeven heeft, sterk bewogen door een diep medelijden, bezielde met een heilige verontwaardiging over het misbruik van Gods heiligdom, geduldig onder wreed geweld, kunnen zelfs wij mensen iets begrijpen van wat Hij eens zei: "De Vader heeft de Zoon lief" (Joh 5:20). Wat kan die kennis van mensen en die unieke affiniteit met God anders zijn dan de vrucht van zijn geboorte uit de heilige Geest?

Eenzijds is Jezus dus een Zoon van Adam, met zijn eigen menselijke wil en verlangens, de ingeboren neiging die ieder mens heeft het eigen ik voorop te willen stellen, telkens aangevallen door jaloerse leidslieden die erop uit zijn Hem ten val te brengen. Anderzijds is Hij de enige Zoon van God, voorbestemd de Heiland (Redder) van de wereld en de hoogste Koning te worden. Uit deze dubbele erfelijkheid en de situatie waarin God Hem heeft geplaatst, ontstaat de spanning die zijn leven kenmerkt en op sommige bladzijden van de evangeliën zo duidelijk merkbaar is. Voor ons is iedere suggestie dat Hij in de vervulling van zijn verheven levenstaak zou kunnen falen zó ondenkbaar – en terecht – dat wij maar al te gemakkelijk zijn overwinningen als automatisch en onvermijdelijk kunnen beschouwen. Maar dan ontgaat ons de ernst van zijn zielenstrijd, zoals toen Hij in Gethsémane bad: "Vader, indien U wilt, neem deze beker van Mij weg; maar niet mijn wil, maar de uwe geschiede" (Luc 22:42). Voor de lezer nu mag de uitkomst van deze bittere worsteling vanzelfsprekend zijn, maar voor Jezus in de hitte van de strijd was dat zeker niet zo. Een uitspraak opgetekend in het Lucas evangelie geeft een kijkje in zijn innerlijke gevoelens: "Ik moet gedoopt worden met een doop, en hoe beklemt het Mij, totdat het volbracht is" (Luc 12:50).

Hoe meer wij met Hem meeleven en de intensiteit van zijn levensstrijd begrijpen, des te groter wordt onze waardering voor zijn volkomen overwinning. In het begin onschuldig, is Hij aan het eind van zijn leven op aarde volmaakt geworden; zijn persoonlijkheid heeft zich ontwikkeld door een heilige discipline: "Tijdens zijn dagen in het vlees heeft Hij gebeden en smekingen onder sterk geroep en tranen geofferd aan Hem, die Hem uit de dood kon redden, en Hij is verhoord uit zijn angst, en zo heeft Hij, hoewel Hij de Zoon was, de gehoorzaamheid geleerd uit wat Hij heeft geleden" (Heb 5:7,8). Het Nieuwe Testament noemt Christus' verhoging tot Gods rechterhand het directe gevolg van deze gehoorzaamheid:

Hij heeft zich vernederd en is gehoorzaam geworden tot de dood, ja, tot de kruisdood. Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd en Hem de naam boven alle naam geschonken. (Flp 2:8,9)

Gerechtigheid hebt U liefgehad en ongerechtigheid hebt U gehaat; daarom heeft U, o God, uw God met vreugdeolie gezalfd boven uw deelgenoten. (Heb 1:9)

Wie overwint, hem zal Ik geven met Mij te zitten op mijn troon, zoals ook Ik heb overwonnen en met mijn Vader op zijn troon zit. (Op 3:21)

Wanneer wij ons bekeren, door wat wij voor Gods aangezicht zijn berouwvol te erkennen, en ons met Christus verenigen door ons in zijn dood en nieuwe leven te laten dopen, is zijn volmaakte gehoorzaamheid een heilsgave voor ons. "Want zoals door de ongehoorzaamheid van één mens zeer velen zondaren geworden zijn, zo zullen ook door de gehoorzaamheid van één zeer velen rechtvaardigen worden" (Rom 5:19).

12. Waarom het kruis?

Maar waarom het kruis? Kruisiging was de meest afschuwelijke vorm van doodstraf die de antieke wereld heeft bedacht. Niet alleen was het een langdurige en uiterst pijnlijke manier van sterven, maar het was ook een bijzonder vernederende straf. De veroordeelde hing naakt en hulpeloos aan een paal, en was het mikpunt van de haat en hoon van de omstanders.

Op deze wijze is de Heer Jezus om het leven gebracht. Hij die nooit een enkel misplaatst woord had gesproken of verkeerde daad gedaan, die zich in zijn houding tegenover God en mensen zo fijngevoelig en edel van karakter toonde, zo vol zorg en liefde voor anderen, is aan het eind van zijn leven op aarde het grove en weerzinwekkende schouwspel geworden voor de ogen van een volk dat Hem niet waard was.

Waarom heeft God, in Zijn ondoorgrondelijke wijsheid en liefde, dit lijden van Zijn dierbare Zoon gevraagd? Christenen zingen hier soms over:

*Bewaar mij dat ik roemen zou,
dan in des Heren offerdood;
al wat ik anders noemen zou
is niets bij dit mysterie groot.*

Weinigen zullen menen de diepte van dit mysterie te kunnen peilen. Toch zijn er aan dit veelzijdige gebeuren bepaalde aspecten die, dankzij de Bijbelse uitleg, tenminste voor een deel te begrijpen zijn.

De zekerheid van Christus' dood

Kruisiging was een openbare terechtstelling. Vooral wanneer de stoet door de straten van de stad liep, en de kruisigingspaal langs een drukke weg even buiten de stadspoort werd geplaatst, zoals in Jezus' geval, zouden velen de veroordeelde zien en kunnen getuigen dat zijn dood een feit was. De evangelieverkondiging van de apostelen ging uit van het feit van zijn opstanding uit de doden. Daarom was het nodig dat er geen enkele twijfel over zou bestaan dat Hij inderdaad was gestorven.

Een aandachttrekkende voorstelling

De openlijke wijze waarop Jezus is omgebracht, vestigt de aandacht op de veelomvattende betekenis van zijn dood. "Hem heeft God voorgesteld ... om te tonen" zegt Paulus (Rom 3:25); het eerste woord in de Griekse grondtekst geeft de openbaarheid van Christus' dood als een 'tentoonstelling' aan, en het tweede be-

tekent bewijs of demonstratie. Jezus' dood is een openbaringsdaad van God, en ook daarom mocht Jezus niet in stilte sterven, maar moest Hij daar openlijk, voor iedereen zichtbaar, hangen. Jezus vergeleek zijn dood eens met de verhoogde koperen slang, waarnaar de aan slangenbeten stervende Israëlieten in de woestijn moesten kijken (Johannes 3:14). Hij zei ook: "als Ik van de aarde verhoogd ben, zal Ik allen tot Mij trekken" (Joh 12:32). Paulus, die zijn levenstaak beschreef als de prediking van de gekruisigde Christus, heeft in woorden het schouwspel van de Gekruisigde scherp voor de ogen van zijn luisteraars afgebeeld: "o, onverstandige Galaten, wie Jezus Christus toch als gekruisigde voor de ogen geschilderd is" (Gal 3:1). Door de eeuwen heen is Christus' kruis de grote blikvanger geweest, niet alleen om mensen te laten zien hoe de wereld is die voor zijn dood verantwoordelijk is, maar ook om de gehoorzaamheid van Christus en de liefde van God te leren kennen.

De daad van God

God heeft in Zijn wijsheid en liefde Jezus' kruisdood al vóór de grondlegging van de wereld beschikt. In hun evangelieverkondiging hebben de apostelen Jezus' kruisdood als daad van God sterk benadrukt:

*... deze, naar de bepaalde raad en voorkennis van God uitgeleverd, hebt U door de handen van wetteloze mensen aan het kruis genageld en gedood;
maar zo heeft God in vervulling doen gaan wat Hij door de mond van alle profeten voorafgeboodschapt had, dat zijn Christus moest lijden;
om te doen al wat uw hand en uw raad tevoren bepaald had, dat gebeuren zou.*
(Hand 2:23; 3:18; 4:28)

Verscheidene uitspraken van Jezus getuigen van zijn besef de door de profeten opgeschreven taak te moeten vervullen. Zo zei Hij, bijvoorbeeld: "de Zoon des mensen gaat wel heen, zoals het beschikt is" (Luc 22:22), en zag in zijn lijden een beker die de Vader Hem aanreikte en waarover Hij zelf bad of deze aan Hem voorbij mocht gaan. Gods genadige initiatief en raadsbesluit maken de verantwoordelijkheid van mensen niet minder, en doen ook Jezus' eigen bijdrage als een daad van volledige gehoorzaamheid sterker uitkomen.

Het vrijwillig offer van Christus

Paulus brengt deze beide factoren, Gods heilsbeslissing en Christus' vrijwillige offer, samen als hij schrijft: "die Zichzelf gegeven heeft voor onze zonden, om ons te trekken uit de tegenwoordige slechte wereld, naar de wil van onze God en Vader, aan wie de heerlijkheid zij in alle eeuwigheid" (Gal 1:4). Toen de tijd er rijp voor was, ging Jezus in bereidwillige gehoorzaamheid naar Jeruzalem, in de volle wetenschap van wat er daar met Hem zou gebeuren. Hij bestrafte Petrus, die Hem in Gethsémane probeerde te beschermen of zelfs te weerhouden, met de

woorden: "Hoe zouden dan de Schriften in vervulling gaan, die zeggen, dat het zó moet gebeuren?" (Mat 26:54). De verklaring die soms wordt geopperd, dat Golgotha de tegenstelling toont tussen enerzijds de heilige toorn van God Die alle zondaars wil vernietigen, en anderzijds het liefdevolle initiatief van Jezus in zijn poging mensen te behouden, is een absurde verdraaiing van de getuigenissen op vele plaatsen in de Bijbel die vertellen dat het kruis tegelijkertijd de openbaring van Gods liefde en van Christus' gehoorzaamheid is.

Vrijwillige vereenzelviging met Christus

Gods raadsbesluit en de vrijwillige gehoorzaamheid van Christus doen niets af aan de noodzaak dat mensen zich uit eigen vrije wil met Christus vereenzelvigen, om het beoogde doel van het kruis, mensen te redden, te verwerkelijken. Dit principe van vereenzelviging, of plaatsbekleding, is al zichtbaar in de offercultus van Israël. De dood van een dier kon op zichzelf geen verzoening tot stand brengen. Dat kon alleen als het dier de offeraar vertegenwoordigde. Daarom moest de offeraar eerst zijn hand zwaar op de kop van het dier drukken, waardoor de beide symbolisch één werden; en zo erkende de offeraar in de dood van het dier wat hij zelf had verdiend.

Zo heeft ook Christus' kruisdood geen verzoeningskracht buiten het geloof om van hen voor wie Hij stierf. Hij is niet 'in plaats van' anderen gestorven, in de zin van zonder de noodzaak van hun eigen betrokkenheid. In het licht van teksten over de onmisbaarheid van geloof kan 'voor ons gestorven' alleen betekenen: ten behoeve van, ten bate van, ter wille van, ons. Mozes heeft de slang in de woestijn niet voor sommige maar voor alle Israëlieten verhoogd, en datzelfde geldt ook voor Jezus' verhoging aan een paal: Hij is niet voor een deel van de mensheid, het volk Israël bijvoorbeeld, maar voor alle mensen gestorven: "Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor die van de gehele wereld" (1 Joh 2:2). Maar alleen die Israëlieten die reageerden op de aangeboden mogelijkheid van het dodelijke slangengif bevrijd te worden, door in geloof naar de koperen slang te kijken, werden genezen: "Want zó lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe ... wie niet gelooft is al veroordeeld, omdat hij niet heeft geloofd in de naam van de eniggeboren Zoon van God" (Joh 3:16,18).

De Vertegenwoordiger van mensen

Jezus kon in zijn kruisdood mensen vertegenwoordigen omdat Hij zelf uit de mensheid werd geboren. Hij is niet alleen als gevolg van zijn geboorte uit de maagd Maria "gesproten uit het geslacht van David" en dus ook "het Zaad van Abraham", maar ook de afstammeling van Adam. Hij is zo uit een sterfelijke en

gevallen mensheid geboren, "in alle opzichten aan zijn broeders gelijk geworden", "opdat Hij door de genade van God voor een ieder de dood zou smaken" (Heb 2:17; 1:9). De nodige verbinding van mens en dier volgens het offerritueel in Israël kon uiteraard slechts van ceremoniële betekenis zijn, aangezien een dier geen mens is. Ook zou, om dezelfde reden, een engel uit de hemel geen mensen kunnen vertegenwoordigen. De volledige identiteit van natuur tussen Jezus en ons mensen maakt onze verwantschap met Hem mogelijk: "Omdat nu de kinderen aan vlees en bloed deel hebben, heeft ook Hij op dezelfde wijze daaraan deel gekregen" (Heb 2:14). Daardoor kon Jezus in zijn dood de Vertegenwoordiger zijn van allen die in Hem geloven, en die zich met Hem willen vereenzelvigen in doop en Avondmaal.

Gods oordeel over de zonde

Met Christus' kruisiging voor ogen schrijft Paulus: "Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel door het geloof, in zijn bloed ... omdat Hij de zonden, die eerder onder de verdraagzaamheid Gods gepleegd waren, had laten geworden" (Rom 3:25). De zonden van de mensheid kunnen niet voor altijd ongestraft blijven, en Gods vonnis daarover is in Christus' dood voltrokken. Door dat straffende gericht worden ze uitgewist:

... die zelf onze zonden in zijn lichaam op het hout gebracht heeft, opdat wij, aan de zonden afgestorven, voor de gerechtigheid zouden leven. (1 Pet 2:24)

Hij is éénmaal, bij de voleinding van de eeuwen, verschenen om door zijn offer de zonde weg te doen ... om de zonden van velen op Zich te nemen. (Heb 9:26,28)

De vloek weggenomen

In de voorschriften van de Wet van Mozes heeft God van Israël volledige gehoorzaamheid gevraagd. Maar door hun overtredingen is het volk door de Wet vervloekt: "Vervloekt is hij, die de woorden van deze wet niet daadwerkelijk volbrengt" (Deut 27:26).

Ook Jezus is onder de vloek van de Wet gekomen, niet vanwege enige persoonlijke overtreding, want Hij was zondeloos, maar door de wijze waarop Hij stierf. De Wet schreef namelijk voor: "een gehangene is door God vervloekt" (Deut 21:23). Door onder de vloek te komen heeft Jezus die in zijn dood weggenomen: "Christus heeft ons vrijgekocht van de vloek van de wet door voor ons een vloek te worden" (Gal 3:13).

13. Adam en Christus

Er zijn in de Bijbel twee mannen die 'de zoon van God' worden genoemd: Adam en Christus. Zij worden ook respectievelijk beschreven als 'de eerste mens' en 'de tweede mens'. Beiden staan ze aan het hoofd van een mensheid die van hen afstamt: Adam als eerste in de natuurlijke schepping en Christus als Hoofd van 'de nieuwe schepping'. Adam heeft de deur geopend waardoor zonde en dood de wereld zijn binnengekomen. Christus heeft de levenspoort geopend en is erdoor gegaan als Baanbreker en Leider van allen die Hij in Gods Koninkrijk zal brengen.

God ziet alle mensen in hun relatie met deze twee. Vanwege onze fysieke geboorte zijn wij allen verenigd met Adam, en vanwege deze verbondenheid delen wij in de gevolgen van zijn overtreding: "tot stof zult u terugkeren". Wanneer Paulus zegt: "zo is ook de dood tot alle mensen doorgedaan, omdat allen gezondigd hebben" (Rom 5:12), heeft hij onzes inziens niet alle afzonderlijke zonden van mensen in latere generaties voor ogen maar de betrokkenheid van alle mensen als een eenheid in Adam bij diens daad en de noodlottige gevolgen daarvan. Dit wordt bewezen in de hele passage waar deze woorden voorkomen, onder andere door de parallel met de verbondenheid met Christus. Daar wordt herhaaldelijk gezegd dat "door de overtreding van die ene zeer velen gestorven zijn" (vzn 15,16,17,18,19). Hetzelfde droevige levenslot wordt bondig uitgedrukt in de uitdrukking: "in Adam allen sterven" (1 Kor 15:22).

Tegenover deze noodlottige verbintenis met Adam stelt Paulus in een vergelijkbare reeks parallellen de heilrijke gevolgen van de verbondenheid met Christus:

... veel meer is de genade van God en de gave, bestaande in de genade van de ene mens, Jezus Christus, voor zeer velen overvloedig geworden

... maar de genadegave van vele overtredingen tot rechtvaardiging

... veel meer zullen zij, die de overvloed van genade en van de gave van de gerechtigheid ontvangen, leven en als koningen heersen door de ene, Jezus Christus

... zo komt het ook door één daad van gerechtigheid voor alle mensen tot rechtvaardiging tot leven

... zo zullen ook door de gehoorzaamheid van één zeer velen rechtvaardigen worden

... zo ook de genade zou heersen door rechtvaardigheid tot eeuwig leven door Jezus Christus, onze Heer. (Rom 5:15-21)

Geboorte en wedergeboorte

De tweevoudige relatie met deze twee hoofden wordt aangegeven in de woorden 'in Adam' en 'in Christus'. De eerste relatie stamt uit de natuurlijke geboorte,

buiten uw eigen wil om. De tweede relatie ontstaat door een wedergeboorte, uw persoonlijke daad van geloof.

Paulus zegt met betrekking tot twee gelovigen aan wie hij de groeten wil doen, dat zij "al vóór mij in Christus geweest zijn" (Rom 16:7). De stap om 'in Christus' te zijn deed hij op een zekere dag in een zeker jaar, de dag namelijk dat Ananias bij hem kwam en zei: "Sta op, laat u dopen en uw zonden afwassen, onder aanroeping van zijn (Jezus') naam" (Hand 22:16).

De doop is het door God geschonken middel waardoor u vanuit de buitenste cirkel kunt stappen in de binnenste kring van Christus' bondgenoten, nog steeds 'in Adam' omdat u voorlopig sterfelijk blijft, maar ook al 'in Christus' en gescheiden van hen die "zonder hoop en zonder God in de wereld" zijn (Efez 2:12). "Want evenals in Adam allen sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden" (1 Kor 15:22).

14. Rechtvaardiging door geloof

In het evangelie dat Jezus zijn volksgenoten predikte, klinkt de blijde boodschap door dat God, als een barmhartige Vader, de berouwvolle zondaar vergeeft. Gelijkenissen als die van de verloren zoon, het verloren schaap en de twee schuldenaars, hebben aan wanhopige mensen nieuwe hoop gegeven.

De behoudenis die Paulus in zijn brieven ontvouwt gaat daarentegen niet uit van vergiffenis, maar van rechtvaardiging door geloof: "Want ik schaam mij het evangelie niet; want het is een kracht van God tot behoud voor een ieder die gelooft, eerst voor de Jood, maar ook voor de Griek. Want gerechtigheid van God wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof, zoals geschreven staat: De rechtvaardige zal uit geloof leven" (Rom 1:16,17).

Velen hebben Paulus hierom verweten dat hij, als geleerde rabbi, de eenvoudige, hoopgevende en aantrekkelijke boodschap van Jezus veranderd heeft in een minder zeggend, moeilijk te begrijpen en juridisch ingekleed, theologisch vraagstuk. Wie echter de moeite neemt Paulus' uitleg te onderzoeken zal gaan inzien waarom de leer van rechtvaardiging door geloof nog rijker van inhoud is dan de boodschap van vergiffenis alleen. Terzelfdertijd wordt dan duidelijk waarom het evangelie van rechtvaardiging pas verkondigd is na de met Christus' komst en opstanding begonnen heilstijd.

De uitspraak van de Rechter

Een man zit in de beklagdenbank tegenover de rechter, verdacht van bepaalde wetsovertredingen in een zaak van leven en dood. De onweerlegbare bewijsstukken stellen zijn schuld onomstotelijk vast, en hij wacht op de uitspraak van het doodvonnis door de rechter. Maar in plaats daarvan spreekt die hem, op eigen gezag, vrij. Hij gaat onvoorwaardelijk vrijuit. Hoewel zijn schuld bewezen is, heeft hij rechtvaardiging ontvangen in plaats van een veroordeling tot de doodstraf.

Dit is, in de kern, het evangelie van rechtvaardiging door geloof. De Rechter is God, en de tijd van de rechtszitting is de grote oordeelsdag in de eindtijd. Al Zijn dienaars uit de mensheid moeten voor Zijn rechterstoel rekenschap afleggen: "Want wij zullen allen gesteld worden voor de rechterstoel van God", schrijft Paulus. Op grond van zijn daden zou ieder mens bij die confrontatie veroordeeld moeten worden: "er is immers geen mens die niet zondigt" (1 Kon 8:46), en het loon van die zonde is de eeuwige dood. De gehele wereld is voor God strafwaardig, zodat "geen vlees voor Hem gerechtvaardigd zal worden" (Rom 3:19,20).

Toch zal een groot aantal zondaars op die dag van het oordeel vrijuit gaan. Op grond van hun geloof in God en Christus zullen zij vrijgesteld worden van de veroordeling tot de doodstraf die zij hebben verdiend. Paulus kijkt vrijmoedig uit naar die uiterst belangrijke ontmoeting – de gebeurtenis die alle gelovigen in het vooruitzicht hebben en waarbij hun eeuwige bestemming aan het licht zal komen: “Wij immers verwachten door de Geest uit het geloof de gerechtigheid, waarop wij hopen” (Gal 5:5). De rechtvaardiging is hier een zaak van de toekomst, en met het oog op deze vrijspraak op de dag van het oordeel zegt de apostel verder: “zo zullen ook door de gehoorzaamheid van één zeer velen rechtvaardigen worden” (Rom 5:19). Verlost van alle angst, vrijgesproken van zonde en schuld, zullen gelovigen Christus’ rechterstoel verlaten om Gods Koninkrijk in te gaan, voor eeuwig bevrijd van hun sterfelijkheid en vergankelijkheid.

Tegenwoordige rechtvaardiging

Maar de confrontatie met God kan niet alleen maar een zaak voor de toekomst zijn, wanneer allen die het evangelie verkondigd is voor Zijn troon zullen staan en de boeken geopend zullen worden. Hij regeert nu al over de mensheid, en is iedere dag hun Rechter, maar Zijn eeuwigdurende vonnissen zullen pas in de eindtijd openlijk uitgesproken worden. De psalmist zegt: “De HERE woont in zijn heilig paleis, de HERE heeft in de hemel zijn troon; zijn ogen slaan gade, zijn blikken doorvorsen de mensenkinderen” (Ps 11:4). Zijn doordringende blik ziet ieder mens als een zondaar die de dood verdient. Daarom is rechtvaardiging nu al van ontzaglijk grote betekenis. In plaats van als veroordeelde in voortdurende vervreemding van zijn Schepper te leven, krijgt de gelovige de status van vrijgesprokene, die in vrede en vriendschap met God en Zijn Zoon mag leven.

Hoe groot de betekenis van rechtvaardiging ook voor het leven nu is, blijkt uit Paulus’ verklaring in de Romeinenbrief:

Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede met God door onze Heer Jezus Christus, door wie wij ook de toegang hebben verkregen in het geloof tot deze genade, waarin wij staan, en roemen in de hoop op de heerlijkheid van God ... Veel meer zullen wij daarom, nu door zijn bloed gerechtvaardigd, door Hem behouden worden. (Rom 5:1,2,9)

Nu is echter buiten de wet om gerechtigheid van God openbaar geworden ... Want allen hebben gezondigd en lopen de heerlijkheid van God mis, en worden om niet [zonder tegenprestatie] gerechtvaardigd uit genade, door de verlossing in Christus Jezus. (Rom 3:21,23,24)

Een door God geschonken kwaliteit

In het Oude Testament, en ook in Paulus’ brieven, geeft ‘gerechtigheid’, ‘rechtvaardigheid’ regelmatig Gods heilrijk handelen aan. Dit is, bijvoorbeeld, te

zien in het parallellisme in Jesaja 51:8: "mijn gerechtigheid duurt eeuwig en mijn heil van geslacht tot geslacht". Ter wille van de duidelijkheid is het uiterst belangrijk in te zien dat, terwijl deze betekenis in zijn brieven niet geheel ontbreekt, Paulus met 'gerechtigheid' meestal een eigenschap of kwaliteit bedoelt die God als heilsgave aan de gelovige schenkt en die deze dan 'bezit'. Deze betekenis is onmiskenbaar in, bijvoorbeeld, Filippenzen 3:8 en 9: "opdat ik Christus moge winnen, en in Hem moge blijken niet een eigen gerechtigheid, uit de wet, te bezitten, maar de gerechtigheid door het geloof in Christus" (vergelijk Romeinen 10:3).

In dit verband spreekt Paulus regelmatig van een toerekening, een woord dat veel werd gebezigd in het toenmalige Jodendom maar ontleend is aan het verslag over Abraham in het boek Genesis. "Want wat zegt het schriftwoord? Abraham geloofde God en het werd hem tot gerechtigheid gerekend. Nu wordt hem die werkt, het loon niet toegerekend uit genade, maar krachtens verplichting. Hem echter, die niet werkt, maar zijn geloof vestigt op Hem, die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid" (Rom 4:3-5; Gen 15:6). Tenslotte trekt Paulus de parallel tussen het geloof van Abraham en dat van de volgelingen van Christus: "Echter niet om zijnentwil alleen werd geschreven: het werd hem toegerekend, maar ook om onzentwil, wie het zal worden toegerekend, ons, die ons geloof vestigen op Hem, die Jezus, onze Heer, uit de doden opgewekt heeft, die is overgeleverd om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging" (vzn 23-25).

Hiermee is niet gezegd dat een mens gerechtvaardigd wordt uit geloof op zich, of dat vertrouwen op een belofte van God als een prestatie mag worden beschouwd tegenover, en vergelijkbaar met, wat een mens in zijn daden presteert. De kracht mensen vrij te spreken van hun zonden komt niet uit geloof als zodanig, maar uit de offerdood en opstanding van Christus. Daarin ligt de openbaring van Gods gerechtigheid, zoals Paulus zegt: "Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel door het geloof, in zijn bloed, om zijn rechtvaardigheid te tonen ..." (Rom 3:25). Geloof is 'slechts' het middel of instrument waardoor mensen de gelegenheid krijgen met Christus verbonden te worden in zijn dood, opstanding en nieuw leven.

Vergiffenis en rechtvaardiging

Gods vergiffenis wist de zonde van een mens geheel uit, en laat hem een nieuw begin maken. Het evangelie van vergiffenis in Christus is daarom een onmisbaar deel van het evangelie dat na Christus' opstanding niet alleen aan Israël maar overal op aarde is verkondigd. Dezelfde oproep tot bekering tot vergiffenis hebben de apostelen aan de heidenen gedaan:

... in zijn naam moest gepredikt worden bekering tot vergeving van zonden aan alle volken. (Luc 24:47)

En in Hem hebben wij de verlossing door zijn bloed, de vergeving van de overtredingen, naar de rijkdom van zijne genade. (Efez 1:7)

Terwijl vergiffenis het grote keerpunt in het leven markeert – van duisternis tot licht, van vervreemding tot vriendschap – spreekt de rechtvaardiging niet zozeer van bepaalde momenten als wel van de daaruit voortkomende en bestendige relatie met God, de status van een zoon, die, ondanks zijn falen, in de familie van de hemelse Vader blijft en vrede heeft met Hem. In zijn beschrijving van de vrucht van de rechtvaardiging schrijft Paulus over de vrede en hoop die gelovigen ervaren: “Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede met God door onze Heer Jezus Christus, door wie wij ook de toegang hebben verkregen in het geloof tot deze genade, waarin wij staan, en roemen in de hoop op de heerlijkheid van God ... Veel meer zullen wij daarom, nu door zijn bloed gerechtvaardigd, door Hem behouden worden van de toorn” (Rom 5:1,2,9). Hij zegt verder: “Zo is er dan geen veroordeling voor hen, die in Christus Jezus zijn ... Want u hebt niet ontvangen een geest van slavernij om opnieuw te vrezen, maar u hebt ontvangen de Geest van het zoonschap, waardoor wij roepen: Abba, Vader” (8:1,15).

Deze status van de rechtvaardige, waardoor hij in vriendschap met God leeft, vloeit voort uit zijn relatie met Christus. Een zondig mens die zich bekeert, en zijn geloof in Hem en in de heilbrengende kracht van zijn dood en opstanding belijdt, kan in de doop met Hem verenigd worden en aangenomen als een van Gods kinderen. Daarin ligt de verklaring van het feit dat pas met Christus' dood en opstanding de rechtvaardiging door het geloof in Christus werd verkondigd.

God is de Rechter van alle mensen, en Zijn vonnis zal zijn gevolg hebben in twee alternatieven: veroordeling of rechtvaardiging. Het evangelie biedt de tweede heerlijke mogelijkheid: op de dag van het oordeel vrijgesproken worden van de zonde die de eeuwige dood verdient, en de genadige uitnodiging te mogen horen: “Kom, u gezegenden van mijn Vader, beërf het Koninkrijk, dat u bereid is van de grondlegging van de wereld af” (Mat 25:34). “Want indien u met uw mond belijdt, dat Jezus Heer is, en met uw hart gelooft, dat God Hem uit de doden heeft opgewekt, zult u behouden worden; want met het hart gelooft men tot gerechtigheid en met de mond belijdt men tot behoudenis” (Rom 10:9,10).

15. Het evangelie van verzoening

Paulus beschrijft de boodschap die hij als gezondene van de Here brengt als "het woord van de verzoening" en de verkondiging daarvan "de bediening van de verzoening". Wij hebben Zijn verlossende boodschap nodig vanwege de situatie waarin wij ons bevinden. Zelfs wanneer wij niet in bewust verzet en ongehoorzaamheid tegen God leven, maar Hem alleen negeren vanwege onze aardse interesses, zijn wij ten minste passieve vijanden van Hem. Paulus' uitspraken hierover liegen er niet om: "de gezindheid van het vlees is vijandschap tegen God ... zij, die in het vlees zijn, kunnen God niet behagen" (Rom 8:7-9); en: "u was dood door uw overtredingen en zonden, waarin u vroeger gewandeld hebt overeenkomstig de loop van deze wereld ... en wij waren van nature, evenzeer als de overigen, kinderen van de toorn" (Efez 2:1-3).

In zijn "woord van de verzoening" legt Paulus uit wat God al gedaan heeft en wat mensen zelf moeten doen om een eind aan deze vervreemding te maken en vrede en vriendschap met de Here te herstellen.

En dit alles is uit God, die door Christus ons met Zich verzoend heeft en ons de bediening van de verzoening gegeven heeft, die immers hierin bestaat, dat God in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende was. (2 Kor 5:18,19)

God is de Bron en Initiatiefnemer van de verzoening. De heidense gedachte dat de goden mensen kwaadgezind zijn, en door middel van offers in een gunstige stemming gebracht moeten worden, vindt geen enkele grond in de Schrift. Nergens wordt iets gezegd over het verzoenen van God, of dat de mens zichzelf met God kan verzoenen. De inleidende woorden "alles is uit God", komen overeen met Paulus' geloofsbelijdenis: "voor ons echter is er maar één God, de Vader, uit wie alle dingen zijn en tot wie wij zijn, en één Heer, Jezus Christus, door wie alle dingen zijn, en wij door Hem" (1 Kor 8:6). Verzoening en verlossing gaan uit van het feit dat de apostelen met dankbaarheid vooropstellen: God is "de God en Vader van onze Heer Jezus Christus". Hij is werkzaam in de Zoon, die Hij verwekt heeft om mensen te redden. Tijdens zijn aardse leven heeft Jezus de voortdurende begeleiding van zijn Vader gehad tot de kruisdood toe. In de dood van Zijn Zoon is het vonnis over de zonde voltrokken. Opgewekt uit de dood en verhoogd tot Gods rechterhand zet Christus zijn verzoeningsactiviteiten voort als Hogepriester van zijn volk. De uitgezonden apostelen zijn dus, zoals Paulus verder zegt, "medewerkers van God" als zij hun luisteraars (en nu lezers) attent maken op de noodzaak van verzoening.

Want als wij, toen wij vijanden waren, met God verzoend zijn door de dood van zijn Zoon, zullen wij veel meer, nu wij verzoend zijn, behouden worden, doordat hij leeft; en dát niet alleen, maar wij roemen zelfs in God door onze Heer Jezus Christus, door wie wij nu de verzoening ontvangen hebben. (Rom 5:10,11)

De eeuwen door heeft God zijn welwillende houding ten opzichte van mensen getoond: "Hij heeft Zich niet onbetuigd gelaten door wel te doen, door u van de hemel regen en vruchtbare tijden te geven en aan uw harten overvloed van spijs en vrolijkheid" (Hand 15:17). Dit zei Paulus tegen een heidens gehoor, en voor Zijn uitverkoren volk had God nog veel meer gedaan. Zijn liefde voor de wereld, en Zijn wil "dat alle mensen behouden worden", mogen echter het feit niet verbergen dat er, totdat Zijn Zoon kwam, een barrière tussen Hem en de mensen lag, die weggenomen moest worden voordat er een eind aan de vervreemding kon komen. Die barrière heeft Christus in zijn offerdood weggenomen. Mensen worden verzoend "door de dood van zijn Zoon". "Hem, die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem" (2 Kor 5:21). Mensen als Henoach en Noach, die – lang voordat Christus kwam – "wandelden met God" hebben van tevoren de zegenrijke gevolgen gekend van Christus' zoenoffer.

Want het heeft de gehele volheid behaagd in Hem woning te maken, en door Hem, vrede gemaakt hebbende door zijn kruisbloed, alle dingen met Zich te verzoenen, door Hem ... Ook u, die vroeger vervreemd en vijandig gezind was blijkens uw boze werken, heeft Hij nu verzoend, in het lichaam van zijn vlees, door de dood. (Kol 1:19 en verder)

Met deze woorden legt Paulus de betekenis van Christus' offer nader uit. Hij spreekt zowel van bloed – "zijn kruisbloed" – als van zijn lichaam – "in zijn lichaam van vlees". Bloed is het symbool van leven, dat vrijwillig wordt gegeven als een door God gevraagd en aanvaard offer. Het lichaam is het menselijke orgaan waarin Jezus leefde en Gods wil heeft gedaan. De Hebreeënbrief geeft Jezus' levensdoel aan, dat vooraf aangekondigd werd in een psalm: "Slachtoffer en offergave hebt u niet gewild, maar U hebt Mij een lichaam bereid ... Krachtens die wil zijn wij eens voor altijd geheiligd door het offer van het lichaam van Jezus Christus" (Heb 10 :5-10).

In het lichaam van vlees waarmee Jezus is geboren, heeft Hij, evenals anderen, de aanvechtingen van zijn eigen wil en verlangens ervaren. Maar juist op het terrein waar alle mensen de nederlaag hadden geleden (en nog altijd lijden) heeft Hij de glorieuze overwinning behaald. "God heeft, door zijn eigen Zoon te zenden in een vlees, dat aan de zonde gelijk is, en wel om de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees" (Rom 8:3). Die veroordeling werd volledig, toen Hij zijn lichaam vrij-

willig aan de dood overgaf. Bij die vertegenwoordigende dood zijn ook zijn volgelingen betrokken: "omdat wij tot het inzicht gekomen zijn, dat één voor allen gestorven is. Dus zijn zij allen gestorven. En voor allen is Hij gestorven, opdat zij, die leven, niet meer voor zichzelf zouden leven, maar voor Hem, die voor hen gestorven is en opgewekt" (2 Kor 5:14,15).

Wij zijn dan gezanten van Christus, alsof God door onze mond u vermaande; in naam van Christus vragen wij u: laat u met God verzoenen. (2 Kor 5:20)

Over de grote kloof die tussen Hem en de mensen lag, heeft God in Christus een brug geslagen. Daarom doet de apostel een beroep op de mensen uit eigen vrije keuze en verlangen daaroverheen te gaan, om een eind te maken aan hun afzondering. Behoudenis, redding, vloeit voort uit de relatie met God: zelfs Christus' dood brengt niet automatisch verzoening tot stand en evenmin is het toedienen van 'sacramenten' buiten de gelovige betrokkenheid en juiste gezindheid van een mens in staat een leven gevende relatie met de HERE te bewerkstelligen of die te beïnvloeden. Heel het leven moet doordrongen worden met het van eerbied voor God getuigende principe van de noodzaak van persoonlijk geloof: "zonder geloof is het onmogelijk Hem welgevallig te zijn. Want wie tot God komt, moet geloven, dat Hij bestaat en een beloner is voor wie Hem ernstig zoeken" (Heb 11:6). De mens is zelf verantwoordelijk voor zijn vervreemding van God, en verzoening is alleen mogelijk door een verandering van gezindheid.

16. Een losprijs voor velen

Zoals de Zoon des mensen niet gekomen is om Zich te laten dienen, maar om te dienen, en zijn leven te geven als losprijs voor velen. (Mat 20:28)

Want er is één God en ook één middelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus, die Zich gegeven heeft tot een losprijs voor allen. (1 Tim 2:5,6)

Weinig uitspraken over de betekenis van Jezus' kruisdood hebben zoveel aandacht gekregen als deze woorden over een losprijs. Naar aanleiding hiervan heeft men zich menigmaal wat op Golgotha gebeurde als een geestelijke transactie voorgesteld. De eeuwen door heeft men zich beziggehouden met de vraag: aan wie is de losprijs eigenlijk betaald? Sommigen hebben gezegd dat God zelf de betaling heeft ontvangen. Anderen hebben gemeend dat dit in strijd zou zijn met het feit dat Jezus' offer de gave van God is: "Hij heeft zijn eniggeboren Zoon gegeven" (Joh 3:16). Hoe zou God zowel Betaler als Ontvanger kunnen zijn?

De invloedrijke catecheet Origines leerde dat de losprijs aan de duivel werd betaald, in ruil voor de zielen die de mensen verbeurd hadden vanwege hun zonden, maar dat hij niet in staat was Jezus vast te houden. Ambrosius beaamde dit: "het bloed van Jezus moest betaald worden aan hem aan wie wij door onze zonden verkocht zijn". Gregorius van Nyssa ging nog verder: de duivel werd bedrogen doordat Jezus' menselijk lichaam zijn goddelijkheid voor hem verborg, en hij beschreef het kruis als een muizenval met het bloed van Christus als het lokaas!

Zulke zonderlinge speculaties en theorieën zijn het gevolg van het al te letterlijk opvatten van een prachtig beeld. Men hoeft alleen maar andere nieuwtestamentische verklaringen van de betekenis van Jezus' offerdood te bekijken, om te begrijpen dat er geen sprake kan zijn van verlossing door middel van een formele transactie van welke aard dan ook.

De losprijs voor iemands leven

In bepaalde gevallen kon een Israëliet zijn leven redden door een bepaald bedrag te betalen. De Wet van Mozes beschrijft een geval van de eigenaar van een rund. Het dier is bekend om zijn woestheid en is een gevaar voor allen in zijn nabijheid. Desondanks heeft de eigenaar geen beschermende maatregelen genomen. Als er nu een dodelijk ongeval zou gebeuren, is de eigenaar daarvoor verantwoordelijk en moet tot de doodstraf veroordeeld worden. Maar omdat het ongeluk niet opzettelijk maar door nalatigheid is gebeurd, heeft hij de mogelijkheid zijn verbeurde leven te redden door het betalen van een boete: "Indien hem een zoengeld opgelegd wordt, dan zal hij alles wat hem opgelegd wordt, als losprijs voor zijn

leven geven" (Ex 21:30). In geval van moord is deze uitwijkmogelijkheid uitgesloten: "u zult voor het leven van een doodslager, die de dood schuldig is, geen losgeld aannemen" (Num 35:31).

In Gods ogen heeft ieder mens als zondaar zijn leven verbeurd. Volgens het principe: "de ziel die zondigt, die zal sterven", verdient hij de eeuwige dood. Zonder nadere verklaring van de morele kanten die hieraan ten grondslag liggen, zegt Jezus met deze woorden over de losprijs eenvoudig dat Hij zijn leven zal geven om anderen te redden.

"Gestorven voor onze zonden"

Hoe ongerijmd de voorstelling van een transactie is, blijkt uit enkele van de in de Schrift vastgestelde feiten.

1. Mensen sterven als gevolg van Gods doodvonnis: "stof bent u en tot stof zult u terugkeren" (Gen 3:19; Ps 90:3). Nergens in de Bijbel wordt geleerd dat zij vanwege hun ongehoorzaamheid overgegeven moesten worden in het bezit van iemand anders, wel het tegendeel: "Zie, alle zielen zijn van Mij" (Ezech 18:4). De opvatting dat God verplicht is hen die Hem ongehoorzaam zijn prijs te geven aan een ander wezen is een volstrekt onaanvaardbare aantasting van Zijn absolute soevereiniteit als Schepper van alle dingen. We hoeven dus niet verder in te gaan op het probleem waarom zo'n 'duivel' bereid zou zijn alleen Jezus te ontvangen in ruil voor alle miljoenen mensen die uit Adam zijn voortgekomen. En evenmin of de integriteit van God en Christus zou toelaten dat Zij zouden samenspannen om de 'duivel' te bedriegen!

2. Een ander feit is dat Jezus drie dagen na zijn kruisdood werd opgewekt tot eeuwig leven. De straf van de eeuwige dood die wij verdienen heeft Hij dus niet gedragen in onze plaats. De woorden 'voor ons gestorven' kunnen daarom niet opgevat worden in de zin van 'in plaats van ons', maar wel als 'ten behoeve van ons'.

3. Weer een ander basisfeit is dat persoonlijk geloof noodzakelijk is om behouden te worden. De heldere taal van de Schrift laat hier geen twijfel over bestaan:

Wie gelooft en zich laat dopen, zal behouden worden, maar wie niet gelooft, zal veroordeeld worden. (Mar 16:16)

Want zó lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe. (Joh 3:16)

Het (evangelie) is een kracht van God tot behoud voor een ieder die gelooft. (Rom 1:16)

Want met het hart gelooft men tot gerechtigheid en met de mond belijdt men tot behoudenis. (Rom 10:10)

“Voor ons gestorven” betekent daarom ter wille van hen die door hun geloof zich met Hem vereenzelvigen en in Hem door God worden aanvaard. De noodzaak van een persoonlijke geloofsrelatie met God door Christus sluit een geestelijke zielenruil buiten de bewuste betrokkenheid van de verlostten ten enenmale uit.

“Voor velen”

Jezus zegt dat de losprijs ‘voor velen’ is, woorden die Hij ook bij de instelling van het Avondmaal gebruikte: “Want dit is het bloed van mijn verbond, dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden” (Mat 26:28). Er kan weinig twijfel over bestaan dat Hij dit gezegd heeft in het bewustzijn van de slotverzen van Jesaja's profetie van de Knecht van de HERE, die Zich geeft als een schuldoffer om anderen te redden. In de grondtekst komt het woord ‘velen’ om hen die door Hem worden gered aan te duiden, drie keer voor.

Maar waarom zegt Jezus dat de losprijs ‘voor velen’ is, terwijl Paulus zegt ‘voor allen’ (vergelijk bijvoorbeeld Daniël 12:2 met Johannes 5:28). Het woord ‘velen’ geeft het grote aantal aan van hen die uiteindelijk verlost zullen worden, “een grote schare, die niemand tellen kon” (Op 7:9). ‘Allen’ daarentegen heeft vaak de betekenis van allen die in aanmerking komen, allen zonder onderscheid, en niet: allen zonder uitzondering.* In deze betekenis heeft Jezus bijvoorbeeld gezegd: “als Ik van de aarde verhoogd ben, zal Ik allen tot Mij trekken” (Joh 12:32). Hij zei dit naar aanleiding van het verzoek van enige Grieken: “Heer, wij zouden Jezus wel willen zien” (vs. 21).

De kostbaarheid van Jezus' leven

De schrijver van Psalm 49 vertelt hoe beperkt aardse rijkdom eigenlijk is. Buiten dit kortstondige leven heeft materieel bezit geen nut.

Niemand kan ooit een broeder loskopen, noch God zijn losprijs betalen – te hoog immers is de prijs voor hun leven, en voor altijd ontoereikend – dat hij eeuwig zou voortleven, het graf niet zou zien. (vs. 8 en verder)

Zelfs als iemand bereid zou zijn voor een ander te sterven, zou de dood van een zondaar niet voldoende zijn als losprijs. Maar wat wij voor een ander niet kunnen doen, heeft Jezus wél gedaan. Zijn zondeloos leven stelde Hem in staat, in gehoorzaamheid aan de Vader die dit van Hem vroeg, zichzelf als zondoffer te geven om de zonde weg te doen. Daardoor wordt Christus' volk heilig in Gods ogen:

---

* Zo ook in Johannes 5:28, waar ‘allen’ nader verklaard wordt als “wie het goede gedaan hebben” en “wie het kwade bedreven hebben”, overeenkomstig het principe, uitgelegd in Romeinen 2:12. ‘Allen’ duidt hier niet de totaliteit aan maar de beide categorieën, rechtvaardigen en onrechtvaardigen, die opgewekt zullen worden.

... wetende, dat u niet met vergankelijke dingen, zilver of goud, bent vrijgekocht ... maar met het kostbare bloed van Christus, als van een onberispelijk en vlekkeloos lam. (1 Pet 1:18,19)

"Gekocht en betaald"

Vertrouwd als hij was met slavernij in de heidense wereld gebruikte Paulus in zijn brieven het beeld van het vrijkopen in ruimer verband. Niet veel slaven waren in staat bij beetje voldoende geld bijeen te brengen, om in een erkende plechtigheid in een tempel hun vrijheid te kopen. Ook kon een slaaf meestal niet rekenen op de goedgunstigheid van een welgesteld man hem vrij te kopen.

Maar dit is wat Jezus met zijn kostbare leven voor zijn volk heeft gedaan. Hij heeft hen uit de uitzichtloze toestand van slavernij waarin zij verkeerden vrijgekocht en in zijn eigen dienst gesteld. "Weet u niet, dat u hem, in wiens dienst u zich stelt als slaven tot gehoorzaamheid, ook moet gehoorzamen als slaven, hetzij dan van de zonde tot de dood, hetzij van de gehoorzaamheid tot gerechtigheid? Maar God zij dank ... vrijgemaakt van de zonde, bent u in dienst gekomen van de gerechtigheid" (Rom 6:16-18). Vandaar dat Paulus zichzelf vaak beschrijft als slaaf van Christus.

Als eigendom van Christus heeft de christen de taak zijn Heer te dienen en niet zichzelf. Petrus verwijt sommige gemeenteleden dat zij "zelfs de Heerser, die hen gekocht heeft" verloochenen (2 Pet 2:1). Paulus spoort de gelovigen in Korinte aan heilig en rein te leven, omdat zij Christus toebehoren: "Want u bent gekocht en betaald. Verheerlijk dan God met uw lichaam"; "Wees geen slaven van mensen" (1 Kor 6:20; 7:23).

17. Wie de naam van de Heer aanroept

Het Joodse feest ter viering van de Pinksterdag, vijftig dagen na Pasen, is aangebroken, en een kring van honderdtwintig van Christus' volgelingen in Jeruzalem maken van de gelegenheid gebruik om in de vroege ochtend samen te komen. Zij verwachten iedere dag de vervulling van de belofte die Jezus hun, bij zijn afscheid tien dagen daarvoor, had gegeven: "u moet in de stad blijven, totdat u bekleed wordt met kracht van omhoog" (Luc 24:49). Ineens overvalt hun, als met een hevige windvlaag, die hemelse kracht, en zij raken erdoor in geestvervoering. Opgewonden stromen zij het huis uit en gaan naar de tempel, de Here lovend in diverse talen.

De Naam van de HERE en de naam van de Heer

Als zich in de tempelhof een nieuwsgierige menigte rond hen verzamelt, neemt Petrus het woord. Hem had Christus een bijzondere verantwoordelijkheid bij de stichting van de gemeente gegeven. Met de sleutels van het Koninkrijk heeft hij de taak de leiding te nemen bij het openen van de levenspoort voor Jood en niet-Jood. Voor de niet-Joden zal hij dit later doen in het huis van Cornelius, maar op deze dag in de tempelhof luidt hij de nieuwe heilstijd in met de woorden van de profeet Joël: "En het zal zijn, dat een ieder die de naam van de Here aanroept, zal behouden worden" (Hand 2:21; Joël 2:32).

Wie onder al zijn luisteraars zal de zeer bijzondere betekenis van deze woorden hebben begrepen? In het kader van het Oude Testament, en de profetie van Joël in het bijzonder, sporen ze op bekende wijze Gods volk aan zijn vertrouwen op de HERE te stellen in een tijd van benauwdheid. Het aanroepen is een hulpgeroep in de stellige verwachting dat de HERE Zijn volk zal verlossen.

*De HERE is nabij allen die Hem aanroepen, allen die Hem aanroepen in waarheid.
Hij vervult de wens van wie Hem vrezen, Hij hoort hun hulpgeroep en verlost hen.
(Ps 145:18,19)*

Het nieuwe en opvallende in Petrus' citaat is dit: de Here van wie de apostel spreekt is niet de God van Israël maar de Heer Jezus Christus. Het volk Israël heeft Hem enkele weken eerder aan de Romeinse macht overgeleverd om gekruisigd te worden. Het heeft zijn Heiland verworpen en verkeert daardoor in een ernstige crisistoestand. Maar de Gekruisigde is opgestaan en verhoogd tot Gods rechterhand als Heer over allen. Dit is het grote thema van Petrus' toespraak: "Dus moet ook het gehele huis van Israël zeker weten, dat God Hem én tot Heer én tot Christus gemaakt heeft, deze Jezus, die u gekruisigd hebt" (Hand 2:36).

Een nieuw tijdperk

Sinds de roeping van Abraham en de verbondssluiting met Israël is de hoop op behoudenis en eeuwig leven onlosmakelijk verbonden met dat door God apart gezette (geheiligde) volk. "U alleen heb Ik gekend uit alle geslachten van het aardrijk", had God door de profeet Amos gezegd. "Het heil is uit de Joden" zei Jezus tot de Samaritaanse vrouw (Joh 4:22). Paulus zet de voornaamste voorrechten van het volk Israël op een rijtje, als hij schrijft: "van hun is de aanneming tot zonen en de heerlijkheid en de verbonden en de wetgeving en de eredienst en de beloften" (Rom 9:4,5).

Nu ineens is dat gehele tijdperk afgesloten, en het enige criterium voor behoudenis (redding) bestaat uit een persoonlijke relatie met Christus Jezus:

Bekeer u en een ieder van u late zich dopen op de naam van Jezus Christus, tot vergeving van uw zonden. (Hand 2:38)

En de behoudenis (redding) is in niemand anders, want er is ook onder de hemel geen andere naam aan de mensen gegeven, waardoor wij moeten behouden (gered) worden. (4:12)

Van Hem getuigen alle profeten, dat een ieder, die in Hem gelooft, vergeving van zonden ontvangt door zijn naam. (10:43)

Sta op, laat u dopen en uw zonden afwassen, onder aanroeping van zijn naam. (22:16)

Als Ananias tot Christus spreekt over zijn medegelovigen, noemt hij ze: "allen, die uw naam aanroepen" (9:14).

De oudtestamentische hoop op leven is onveranderd gebleven, zodat Paulus het evangelie dat hij overal verkondigt "de hoop van Israël" noemt (Handelingen 28:20). De heilsbeloften die eerst aan de aartsvaders werden gedaan, en later werden verkondigd door de profeten van Israël, zijn nog steeds geldig, zodat Paulus de verandering die is teweeggebracht in zijn heidense bekeerlingen zo kan beschrijven: "dat u in die tijd zonder Christus was, uitgesloten van het burgerrecht van Israël en vreemd aan de verbonden van de belofte, zonder hoop en zonder God in de wereld" (Efez 2:12). Zo uiterst belangrijk zijn nog steeds de vroegere heilsbeloften, dat heidense gelovigen te vergelijken zijn met takken die zijn geënt op de edele olijfboom van Israël, zodat ook zij deelhebben aan de saprijke wortel (Romeinen 11:17).

Maar wat wél veranderd is, is de toegang tot die heilsbeloften. Paulus legt de zaak zo uit: "Nu werden aan Abraham de beloften gedaan en aan zijn zaad. Hij (God) zegt niet: aan zijn zaden, in het meervoud, maar in het enkelvoud: en aan uw zaad, dat wil zeggen: aan Christus ... Indien u nu van Christus bent, dan bent u zaad van Abraham, en volgens de belofte erfgenamen" (Gal 3:16,29). Iemand die

niet van Christus is, Jood of niet-Jood, heeft voortaan geen toegang tot de fundamentele beloften van verlossing en eeuwig leven.

Christus' verheven status

Het wonderbaarlijke genadeplan dat God vóór de grondlegging van de wereld heeft ontworpen, beoogt het schenken van eeuwig leven aan uitverkoren mensen die samen een onsterfelijke familie zullen vormen. Met Christus' opstanding is dit doel voor het eerst in één Persoon werkelijkheid geworden. Vandaar dat Paulus dit een bewijs bij uitnemendheid noemt van Gods verlossende kracht: "de werking van de sterkte van zijn macht, die Hij heeft gewrocht in Christus, door Hem uit de doden op te wekken en Hem te zetten aan zijn rechterhand" (Efez 1:20). De opwekking van mensen uit de doodsslaap door de Heer Jezus, en vóór Hem door sommige profeten in Israëel, maar die later opnieuw zijn gestorven, is hiermee niet te vergelijken. Met Christus heeft de grote doorbraak plaats: voor het eerst komt een Mens onsterfelijk uit het graf; het dodenrijk heeft Hem niet kunnen vasthouden, en in zijn bevrijding is de verlossing van anderen verzekerd:

Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheden, en Ik heb de sleutels van de dood en het dodenrijk (graf). (Op 1:18)

Zo is de opgestane Heer de grote Leidsman, Baanbreker en het Begin van een nieuwe mensheid en een nieuw bestel. Wat betreft de oogst van heiligen die in de eindtijd binnengebracht zal worden, is Hij de 'Eersteling': "Christus is opgewekt uit de doden, als eersteling van hen, die ontslapen zijn ... Maar ieder in zijn eigen rangorde: Christus als eersteling, vervolgens die van Christus zijn bij zijn komst" (1 Kor 15:20,23). Tot alle andere leden van Gods familie staat Hij in relatie als Hoofd, als Eerstgeborene, niet in tijd – evenals Izak, Jakob, Jozef en Efraïm ook niet als eerste werden geboren – maar wel in rang:

Ja, Ik zal Hem tot een eerstgeborene stellen, tot de hoogste van de koningen van de aarde. (Ps 89:28; Op 1:5)

Hij is het begin, de eerstgeborene uit de doden, zodat Hij onder alles de eerste geworden is. (Kol 1:18)

In Hem zien de gelovigen de heerlijkheid die ook voor hen is weggelegd: "wij weten, dat, als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem gelijk zullen wezen; want wij zullen Hem zien, zoals Hij is" (1 Joh 3:2). In Hem is wat Paulus "een nieuwe schepping" noemt – in tegenstelling tot de menselijke samenleving – voor het eerst zichtbaar: "de getrouwe en waarachtige getuige, het begin van Gods schepping" (Op 3:14). Zo sterk is het verband tussen Christus en zijn volk, dat Hij zelf zijn overwinning op aarde en het heerlijke gevolg daarvan naast die van zijn trouwe volgelingen stelt: "Wie overwint, hem zal Ik geven met Mij te zitten op mijn troon, zoals ook Ik heb overwonnen en gezeten ben met mijn Vader op zijn troon" (Op 3:21).

Een profetische psalm zegt over Christus: "Leven vroeg Hij van U; U gaf het Hem, lengte van dagen voor eeuwig en altijd" (Ps 21:5). Jezus beaamde dit, toen Hij zei: "Want zoals de Vader leven heeft in Zichzelf, heeft Hij ook de Zoon gegeven leven te hebben in Zichzelf" (Joh 5:26). Herhaaldelijk wordt gezegd dat Hij is opgewekt en verhoogd als direct gevolg van zijn volkomen gehoorzaamheid op aarde tot de kruisdood toe (Filippenzen 2:8; Hebreeën 1:9). Hij is van alle mensen de enige die waardig is Gods gave van eeuwig leven te ontvangen. En dat niet alleen: alleen door met Hem verbonden te zijn mogen zijn volgelingen eeuwig leven verwachten. Zoals Johannes zegt: "God heeft ons eeuwig leven gegeven en dit leven is in zijn Zoon. Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet" (1 Joh 5:11,12).

De leven gevende relatie

Deze leven gevende verbondenheid met Christus komt tot stand door kennis van de waarheid en het geloof daarin. Paulus schrijft hierover: "Immers het schriftwoord zegt: Een ieder die op Hem zijn geloof bouwt, zal niet beschaamd uitkomen. Want er is geen onderscheid tussen Jood en Griek. Immers, één en dezelfde is Heer over allen, rijk voor allen, die Hem aanroepen; want: een ieder die de naam van de Heer aanroept, zal behouden worden" (Rom 10:12,13). Hiervan uitgaande zegt de apostel dat Christus moet gepredikt worden, zodat iedereen de gelegenheid krijgt het evangelie te horen en van de waarheid ervan overtuigd te worden.

De evangelieverkondiging en het lezen van de Bijbel maken de heilsfeiten bekend: zowel de uitzichtloze toestand waarin wij als een gevallen mensheid verkeren, als wat God in Christus al voor ons gedaan heeft, en nog zal doen, om ons daaruit te redden. Door middel van deze onontbeerlijke kennis komen we tot geloof en zijn we klaar voor de volgende stap.

Gestorven en opgewekt met Christus

"Wie gelooft en zich laat dopen, zal behouden worden", zei Jezus toen Hij na zijn opstanding de opdracht gaf het evangelie overal op aarde te verkondigen; "wie niet gelooft, zal veroordeeld worden" (Mar 16:16). De doop is een openlijke belijdenis van geloof, en het aanroepen van de naam van Christus is een daad van gehoorzaamheid die de formele verbondenheid met Christus tot stand brengt.

De doop is in tweeërlei opzicht een vereenzelviging met Christus. Tijdens zijn aardse leven heeft Jezus de zonde veroordeeld in zijn vlees (Romeinen 8:3) en zijn vrijwillige kruisdood was de laatste, beslissende verloochening van het vlees: "Want wat zijn dood betreft, is Hij voor de zonde eens voor altijd gestorven" (Rom 6:10). Zo'n volledige dood kunnen wij niet bereiken, maar we mogen ons wel met Jezus in zijn verloochening van het vlees tot de dood toe verenigen.

“Weet u niet”, begint Paulus zijn uitleg van de betekenis van de doop, “dat wij allen, die in Christus gedoopt zijn, in zijn dood gedoopt zijn. Wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood ... indien wij samengegroeid zijn met wat gelijk is aan zijn dood ... dit weten wij immers, dat onze oude mens met Hem gekruisigd is, opdat aan het lichaam van de zonde zijn kracht ontnomen zou worden en wij niet langer slaven van de zonde zouden zijn; want wie gestorven is, is rehtens vrij van de zonde” (Rom 6:3-7).

De gelovige is in dit stadium te vergelijken met de Israëliet die zijn hand zwaar op de kop van zijn offerdier gedrukt, zijn zonden beleden, en zijn offer geslacht heeft. Volgens het offerritueel is hij, in zijn verbondenheid met zijn offer, ‘dood’.

Het offerdier leeft niet meer maar Christus wél, en de doop is tevens de vereenzelving met Christus in zijn nieuwe leven:

... opdat, zoals Christus uit de doden opgewekt is door de majesteit van de Vader, zo ook wij in nieuwheid van leven zouden wandelen. Want indien wij samengegroeid zijn met wat gelijk is aan zijn dood, zullen wij het ook zijn met wat gelijk is aan zijn opstanding ... Indien wij dan met Christus gestorven zijn, geloven wij, dat wij ook met Hem zullen leven, omdat wij weten, dat Christus, nu Hij uit de doden is opgewekt, niet meer sterft: de dood voert geen heerschappij meer over Hem ... Zo moet het ook voor u vaststaan, dat u wél dood bent voor de zonde, maar levend voor God in Christus Jezus. (Rom 6:4 en verder)

De dienaar van Christus

Gedurende de rest van zijn aardse leven heeft de volgeling van de Heer Jezus Christus de gelegenheid zijn formele relatie met Hem gestalte te geven, door Hem dagelijks te dienen. De tweevoudige symbolen van de doop moeten werkelijkheid worden. Enerzijds kijkt Paulus terug op de doop van zijn medegelovigen, en zegt: “Want u allen, die in Christus gedoopt bent, hebt u met Christus bekleed” (Gal 3:27). Anderzijds vermaant hij hen, door te zeggen: “Maar doe de Heer Jezus Christus aan en wijd geen zorg aan het vlees, zodat begeerten worden opgewekt” (Rom 13:14). Hij herinnert de gemeenteleden in Kolosse eraan dat zij het lichaam van vlees hebben afgelegd, “omdat u met Hem begraven bent in de doop”, en schrijft verder: “Lieg niet meer tegen elkaar, omdat u de oude mens met zijn praktijken afgelegd, en de nieuwe aangedaan hebt, die vernieuwd wordt tot volle kennis naar het beeld van zijn Schepper, waarbij ... alles en in allen is Christus” (Kol 2:11,12; 3:9,10).

Deze dienst aan Christus houdt in de praktijk het dienen van zijn volk in. “Want niemand van ons leeft voor zichzelf, en niemand sterft voor zichzelf; want als wij leven, het is voor de Heer, en als wij sterven, het is voor de Heer ... Zo zal dan een ieder van ons voor zichzelf rekenschap geven aan God” (Rom 14:7-12).

Om de gezamenlijke verbondenheid met Christus, met al haar onderlinge verantwoordelijkheden, aan te geven, heeft Christus de regelmatige Avondmaalsviering ingesteld. Hierover schrijft Paulus: "Is niet de beker van dankzegging, waarover wij de dankzegging uitspreken, een gemeenschap met het bloed van Christus? Is niet het brood, dat wij breken, een gemeenschap met het lichaam van Christus? Omdat het één brood is, zijn wij, hoe velen ook, één lichaam; wij hebben immers allen deel aan het ene brood" (1 Kor 10:16,17).

De allerlaatste stap op de weg tot volledige verlossing ligt dan niet meer bij ons maar bij de Heer. Als wij met Hem geleefd en Hem in woord en daad bekendgemaakt hebben, mogen wij erop vertrouwen dat Hij ons zal erkennen op de grote dag waarop Hij de eeuwige bestemming van de mensen openlijk zal uitspreken. Met het oog op deze dag, wanneer Hij plaats zal nemen op zijn rechterstoel, omringd door Gods engelen die Hem bij zijn komst naar de aarde hebben vergezeld, heeft Hij de verzekering gegeven: "Een ieder, die Mij belijden zal voor de mensen, hem zal ook de Zoon des mensen belijden voor Gods engelen ... Wees niet bevreesd, u klein kuddeke! Want het heeft uw Vader behaagd u het Koninkrijk te geven" (Luc 12:8,32).

18. De draden samengevlochten

De Bijbelse boodschap heeft van begin tot eind als grote thema de verlossing van de mens uit de zonde en de dood. De allereerste belofte van de overwinning van het kwaad in de wereld werd gegeven direct na de eerste overtreding. Door de profeten in Israël heeft de HERE telkens weer de komst van de Heiland voorzien. De vier evangeliën vertellen van de triomf van Christus, en hoe Hij in zijn kruisdood de zonde eens en voor altijd heeft weggenomen. De brieven van de apostelen leggen zijn heilswerk nader uit. Nadat we u in de voorgaande hoofdstukken verscheidene facetten van de verlossing van de mens voor ogen hebben gesteld, brengen we nu de voornaamste conclusies samen.

De nood van de mens

De eerste mens heeft gezondigd, en als gevolg daarvan rust er een doodvonnis op alle mensen. Het morele bederf in de wereld zetelt in het menselijke hart en verstand. In zijn natuurlijke toestand heeft de mens geen werkelijke verwachting van eeuwig leven; met de dood komt een eind aan zijn bestaan.

God is vergevingsgezind

Door de eeuwen heen heeft God Zijn bereidwilligheid geopenbaard mensen te vergeven, zodat zij in vrede met Hem mogen leven en Zijn gave van eeuwig leven ontvangen. Bij het uitroepen van Zijn verbondsnaam *Jahweh* heeft de verbondengel tot Mozes gezegd dat de HERE is: "barmhartig en genadig, lankmoedig, groot van goedertierenheid en trouw, die goedertierenheid bestendigt aan duizenden, die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft".

Het verbond met Israël

God heeft het volk Israël tot Zich gebracht als Zijn verbondsvolk. In Zijn Wet bood Hij een uitgebreid offerritueel dat voorzag in de vergeving van zonden die niet met voorbedachten rade werden gedaan. Hij heeft Israël met "kostbare en zeer grote beloften begiftigd", waardoor de gelovigen onder het volk zouden ontkomen aan het verderf dat door de begeerte in de wereld heerst.

De Knecht van de HERE

Door de profeet Jesaja heeft God de komst voorzien van Zijn Knecht. Hij zou Hem verwekken om heil te brengen voor zowel Israël als de heidenen. Door Hem zou God een nieuw verbond met alle gelovigen sluiten. Het volk Israël zou Hem verwerpen en overgeven aan een vernederende dood. Maar juist zó zou Jezus zichzelf als een schuldoffer geven om de zonde weg te nemen, en na zijn dood zou God Hem uitermate verhogen.

De Messias de Vorst

Toen Daniël de zonde van zijn volk Israël beleed, heeft God hem geopenbaard dat binnen een vastgestelde periode de Messias de Vorst zou komen. Die zou de zonde wegnemen en eeuwige verlossing brengen. Dit zou Hij doen door eerst 'uitgeroeid' te worden, waardoor de noodzaak voor het offerritueel in het heiligdom te Jeruzalem zou eindigen.

De Mens Christus Jezus

Omdat Hij een aardse moeder had is Jezus op de wereld gekomen als Mens. Hij had de natuur van alle mensen, en heeft zijn eigen wil en verlangens verloochend om altijd Gods wil te doen. Hij is in alle dingen en op dezelfde wijze als andere mensen verzocht, maar heeft nooit gezondigd.

De Zoon van God

Door geboorte 'uit de heilige Geest' is Jezus de eniggeboren Zoon van God. Hij had een unieke onderlinge verbondenheid met zijn Vader in de hemel, en leefde in nauwe gemeenschap met Hem tijdens zijn aardse leven. Daaruit putte Hij de sterkte om te overwinnen waar alle andere mensen hadden gefaald, en nog steeds falen.

Jezus' kruisdood

Jezus is vrijwillig door kruisiging gestorven, in gehoorzaamheid aan de wil en raad van zijn hemelse Vader. Tijdens zijn aardse leven had Jezus de zonde veroordeeld in het vlees, en in zijn dood heeft Hij het lichaam zelf, de zetel van zonde, prijsgegeven. "Hij is voor de zonde eens en voor altijd gestorven".

Christus' opstanding

Jezus is de eerste uit de mensheid die is opgewekt tot eeuwig leven. Het heil dat later anderen geschonken zal worden is allereerst Hem gegeven. Bovendien werd Hij verhoogd tot Gods rechterhand als Heer over allen, mensen en engelen.

Geloof in het evangelie

Het evangelie roept mensen op tot geloof in Christus als Heiland, Heer en Koning. Alleen in Hem biedt God behoudenis, redding, aan. Zonder geloof leven wij in de duisternis, vervreemd van God en zonder een wezenlijke hoop op leven.

Rechtvaardiging door geloof

Door geloof in het evangelie wordt een mens vrijgesproken van zijn zonde en de gevolgen daarvan. Hij mag dan nu in vrede met God wandelen, vrij van veroordeling, en uitzien naar zijn verschijning voor de rechterstoel van Christus, in de verwachting vrijuit te zullen gaan van het gericht en uitgenodigd te worden Christus Koninkrijk binnen te gaan.

De losprijs

Jezus zei dat Hij zijn leven zou geven als losprijs voor velen. Vanwege hun zonde hebben alle mensen hun leven verbeurd en hebben zij alleen de eeuwige dood te verwachten. Op een wijze die met dit beeld niet nader wordt verklaard, heeft Jezus door zijn leven van gehoorzaamheid en zijn offerdood redding mogelijk gemaakt voor allen die daarin geloven.

De doop

Door middel van de doop wordt de gelovige met Christus verenigd. Volgens de symboliek van deze plechtigheid legt hij zijn oude leven af in zijn vereenzelviging met Christus' dood en leeft hij een nieuw leven met Hem in zijn dienst.

Het Avondmaal

Jezus heeft het Avondmaal ingesteld als een regelmatige viering van zijn offerdood. Het brood en de wijn zijn zichtbare tekenen van Hem die zich heeft gegeven om ons te redden uit deze slechte wereld, en die in de Geest aanwezig is waar gelovigen samen zijn in zijn naam. In de gezamenlijke deelneming wordt ook uitdrukking gegeven aan de eenheid van de gelovigen in hun gemeenschappelijke geloof en gemeenschap met hun Heer.

Overzicht van verlossing in het Oude Testament

De geestelijke nood waarin de mens zich bevindt is een thema dat de hele Bijbel door terugkeert, evenals Gods voorzieningen om hem daaruit te verlossen. In het overzicht hieronder worden de voornaamste feiten hierover op een rijtje gezet. Door aandacht te geven aan alle aspecten ontstaat een evenwichtig beeld en wordt de Bijbellezer behoed voor eenzijdige kennis.

1. Zonde en dood zijn de wereld binnengekomen door de overtreding van de eerste mensen

“Maar van de boom van kennis van goed en kwaad, daarvan zult u niet eten, want op de dag, dat u daarvan eet, zult u voorzeker sterven.” (Gen 2:17)

“Omdat u ... van de boom hebt gegeten waarvan Ik geboden had: U zult daarvan niet eten, is de aardbodem om uwentwil vervloekt ... in het zweet van uw aanschijn zult u brood eten, totdat u tot de aardbodem terugkeert, omdat u daaruit genomen bent; want stof bent en tot stof zult u terugkeren.” (Gen 3:17,18)

2. Het kwaad heeft zijn oorsprong in de overleggingen van mensen

“Toen de HERE zag, dat de slechtheid van de mensen groot was op de aarde en alles wat de overleggingen van zijn hart voortbrachten altijd alleen maar slecht was...” (Gen 6:5)

“Maar als iemand ... zegt: Ik zal vrede hebben, wanneer ik in de verstoktheid van mijn hart wandel...” (Deut 29:19)

“De zonde spreekt tot de goddeloze diep in zijn hart.” (Ps 36:2)

“Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart ... zie, of bij mij een heilloze weg is, en leid mij op de eeuwige weg.” (Ps 139:23)

“Maar zij hoorden niet ... maar zij wandelden naar de verstokte overleggingen van hun slecht hart en keerden zich achterwaarts en niet voorwaarts.” (Jer 7:24; vergelijk 3:17; 9:14; 11:8; 13:10; 16:12; 18:12)

“Arglistig is het hart boven alles, ja, verderfelijk is het; wie kan het kennen?” (Jer 17:9)

3. Als gevolg van de zonde liggen alle mensen onder Gods doodvonnis

“De goddelozen keren om naar het dodenrijk...” (Ps 9:18)

“De mens die met al zijn praal geen inzicht heeft, is gelijk aan de beesten, die vergaan ... Als schapen zinken zij in het dodenrijk, de dood weidt hen.” (Ps 49:13,21,15)

“U doet de sterveling terugkeren tot stof, en zegt : Keer terug, u mensenkinderen ... Want wij vergaan door uw toorn.” (Ps 90:3-9)

“Vertrouw niet ... op een mensenkind, bij wie geen heil is; gaat zijn adem uit, dan keert hij terug tot zijn aarde, op die dag vergaan zijn plannen.” (Ps 146:4)

“Alle vlees is gras, en al zijn schoonheid als een bloem van het veld. Het gras verdort, de bloem valt af, als de adem van de HERE daarover waait.” (Jes 40:6,7)

“De ziel die zondigt, die zal sterven.” (Ezech 18:4)

3. Ondanks hun zonden wil God de mensen toch vergeven wanneer zij hun zonden belijden

“Wanneer u zich dan tot de HERE, uw God, bekeert ... dan zal de HERE, uw God, in uw lot een keer brengen en Zich over u erbarmen.” (Deut 30:2,3)

“Wanneer ... zij op deze plaats bidden, uw naam belijden en zich van hun zonden bekeren ... hoor U dan in de hemel, vergeef de zonden van uw knechten en van uw volk Israël.” (2 Kron 6:26,27)

“Wanneer ... zij bidden en zoeken mijn aangezicht en bekeren zich van hun slechte wegen, dan zal Ik ... hun zonde vergeven.” (2 Kron 7:14)

“Welzalig hij, van wie de overtreding vergeven, van wie de zonde bedekt is; welzalig de mens, wie de HERE de ongerechtigheid niet toerekent ... Mijn zonde maakte ik de HERE bekend ... Ik zei: Ik zal de HERE mijn overtredingen belijden, en U vergaf de schuld van mijn zonden.” (Ps 32:2,5,6)

“... delg mijn overtredingen uit naar uw grote goedertierenheid; was mij geheel van mijn ongerechtigheid.” (Ps 51:3)

“Ongerechtigheden hadden de overhand over mij; onze overtredingen – U verzoent ze.” (Ps 65:4)

“U hebt de ongerechtigheid van uw volk vergeven, al hun zonden bedekt.” (Ps 85:3)

“Loof de HERE, mijn ziel ... die al uw ongerechtigheden vergeeft, die al uw ziekten geneest.” (Ps 103:3)

“Maar bij U is vergeving, opdat U gevreesd wordt.” (Ps 130:4)

5. Vooral in de verbondsnaam Jahweh heeft God Zijn bereidwilligheid mensen te vergeven bekend gemaakt

“De HERE ging aan hem voorbij en riep: HERE, HERE, God, barmhartig en genadig, lankmoedig, groot van goedertierenheid en trouw ... die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft.” (Ex 34:6,7)

“Nu dan, laat toch de kracht van de HERE zich groot betonen, zoals U gesproken hebt: De HERE is lankmoedig en groot van goedertierenheid, vergevende ongerechtigheid ... Vergeef toch de ongerechtigheid van dit volk.” (Num 14:17-19)

“Maar u bent een God van vergeving, genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en hebt hen niet verlaten.” (Neh 9:17)

“Gedenk niet ... mijn overtredingen, gedenk mij naar uw goedertierenheid, om uw goedheid wil, HERE. Goed en waarachtig is de HERE; daarom onderwijst Hij zondaars aangaande de weg ... Omwille van uw naam, HERE, vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot.” (Ps 25:7-11)

“Wees mij genadig, o God, naar uw goedertierenheid, delg mijn overtredingen uit naar uw grote barmhartigheid.” (Ps 51:3)

“Hij maakte Mozes zijn wegen bekend ... Barmhartig en genadig is de HERE, lankmoedig en rijk aan goedertierenheid. Hij doet ons niet naar onze zonden en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden.” (Ps 103 vanaf vers 7)

“Bekeer u tot de HERE, uw God. Want genadig en barmhartig is Hij, lankmoedig en groot van goedertierenheid, berouw hebbend over het onheil.” (Joël 2 :13)

“Wie is een God als U, die de ongerechtigheid vergeeft, die ... een welbehagen heeft in goedertierenheid! Hij zal Zich opnieuw over ons ontfermen, Hij zal onze ongerechtigheden vertreden. Ja, U zult al onze zonden werpen in de diepten van de zee. U zult trouw bewijzen aan Jakob, goedertierenheid aan Abraham ...” (Micha 7:18-20)

6. In de Wet van Mozes heeft God met een voorgeschreven offerritueel in de noodzaak voor vergiffenis voorzien

“De ziel van het vlees is in het bloed en Ik heb het u op het altaar gegeven om verzoening over uw zielen te doen, want het bloed bewerkt verzoening door middel van de ziel.” (Lev 17:11)

“Dan zal de priester over de gehele vergadering van de Israëlieten verzoening doen, en het zal hun vergeven worden, omdat het onopzettelijk was, en omdat zij hun offergaven de Here als een vuuroffer hebben gebracht met hun zondoffer voor het aangezicht van de HERE wegens hun onopzettelijke zonde.” (Num 15:25; vergelijk vers 8 en Lev 4:20,26 enzovoorts)

“In de zevende maand op de tiende van de maand zult u zich verootmoedigen en geen enkel werk doen ... Want op deze dag zal over u verzoening gedaan worden, om u te reinigen; van al uw zonden zult u gereinigd worden voor het aangezicht van de HERE ... En dit zal u een altijd durende inzetting zijn, om verzoening te doen over de Israëlieten om al hun zonden, eenmaal in het jaar.” (Lev 16:29,30,34)

7. De profeten van Israël hebben de komst voorzegd van de Knecht van de HERE, die door zijn gehoorzaamheid en offerdood de mens met God zou verzoenen.

"In slachtoffer en spijsoffer hebt U geen behagen – U hebt mij geopende oren gegeven ... Toen zei ik: Zie, ik kom; in de boekrol is over mij geschreven; ik heb lust om uw wil te doen, mijn God." (Ps 40:7-9)

"De HERE Here heeft mij het oor geopend en Ik ben niet weerspanning geweest ... Mijn rug heb ik gegeven aan wie sloegen, en mijn wangen aan wie mij de baard uittrokken; mijn gezicht heb ik niet verborgen voor smadelijk speeksel." (Jes 50:5,6)

"Nochtans, onze ziekten heeft hij op zich genomen en onze smarten gedragen; wij echter hielden hem voor een geplaagde, een door God geslagene en verdrukte. Maar om onze overtredingen werd hij doorboord, om onze ongerechtigheden verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt, was op hem, en door zijn striemen is ons genezing geworden ... de HERE heeft de ongerechtigheid van ons allen op hem doen neerkomen ... Om de overtreding van mijn volk is de plaag op hem geweest ... Maar het behaagde de HERE hem te verbrijzelen. Hij maakte hem ziek. Wanneer hij zichzelf tot schuldoffer gesteld zal hebben, zal hij nakomelingen zien en een lang leven hebben ... door zijn kennis zal mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken en hun ongerechtigheden zal hij dragen ... met machtigen zal hij de buit verdelen, omdat hij zijn leven heeft uitgegoten in de dood, en onder de overtreders werd geteld, terwijl hij toch de zonden van velen gedragen en voor de overtreders gebeden heeft." (Jes 53)

"Zie, de dagen komen, luidt het woord van de HERE, dat Ik aan David een rechtvaardige Spruit zal verwekken ... en dit is zijn naam, waarmee men hem zal noemen: de Here onze gerechtigheid." (Jer 23: 5,6)

"Zeventig weken zijn bepaald over uw volk en uw heilige stad, om de overtreding te voleindigen, de zonde af te sluiten, de ongerechtigheid te verzoenen, en om eeuwige gerechtigheid te brengen, gezicht en profeet te bezegelen en iets allerheiligst te zalven." (Dan 9:24)

Overzicht van verlossing in het Nieuwe Testament

In het belang van een ruim en evenwichtig begrip is het nuttig de voornaamste aspecten van de verlossing in Christus Jezus ook in het Nieuwe Testament op een rijtje te zetten, en dan verder te onderzoeken. Een goede concordantie is hiervoor onontbeerlijk. Hieronder volgt een beknopte analyse.

1. Zonde en dood zijn de wereld binnengekomen door de overtreding van de eerste mensen

"Daarom, zoals door één mens de zonde de wereld is binnengekomen en door de zonde de dood ..."; "indien door de overtreding van die ene zeer velen gestorven zijn ..."; "zoals door de ongehoorzaamheid van één mens zeer velen zondaren geworden zijn ..." (Rom 5:12,15,19)

"Want, omdat de dood er is door een mens ... evenals in Adam allen sterven ..." (1 Kor 15:21,22)

2. Het kwaad heeft zijn oorsprong in de overleggingen van mensen

"Want uit het hart komen slechte overleggingen, moord, echtbreuk, hoererij, diefstal, leugenachtige getuigenissen, godslasteringen." (Mat 15:18,19)

"Al die slechte dingen komen van binnenuit naar buiten." (Mar 7:21-23)

"... hun overleggingen zijn op niets uitgelopen, en het is duister geworden in hun onverstandig hart ... En omdat zij het verwerpelijk beschouwden God te erkennen, heeft God hen overgegeven aan een verwerpelijk denken." (Rom 1:21,28)

"... maar in mijn leden zie ik een andere wet, die strijd voert tegen de wet van mijn verstand en mij tot krijgsgevangene maakt van de wet van de zonde, die in mijn leden is." (Rom 7:23)

"... zoals ook de heidenen wandelen, in de ijdelheid van hun denken, verduisterd in hun verstand, vervreemd van het leven van God om de onwetendheid, die in hen heerst, om de verharding van hun hart" (Efez 4:17-19)

"Maar zo vaak iemand verzocht wordt, komt dit voort uit de zuiging en verlokking van zijn eigen begeerte." (Jak 1:14)

"Waaruit komt bij u strijden en vechten voort? Is het niet hieruit: uit uw hartstochten, die in uw leden zich ten strijde toerusten?" (Jak 4:1)

3. Als gevolg van de zonde liggen alle mensen onder Gods doodvonnis

"... maar als u zich niet bekeert zult u allen eveneens omkomen." (Luc 13:3,5)

"... indien u niet gelooft, dat Ik het ben, zult u in uw zonden sterven." (Joh 8:24)

“Want allen, die zonder wet gezondigd hebben, zullen ook zonder wet verloren gaan.” (Rom 2:12)

“... zo is ook de dood tot alle mensen doorgedaan, omdat allen gezondigd hebben.” (Rom 5:12)

“Ook u, hoewel u dood was door uw overtredingen en zonden, waarin u vroeger gewandeld hebt overeenkomstig de loop van deze wereld.” (Efez 2:1,2)

4. Jezus heeft evenals alle andere mensen verzoeken gekend

“Want doordat Hij zelf in verzoeken geleden heeft, kan Hij hun, die verzocht worden, te hulp komen.” (Heb 2:18)

“Want wij hebben geen hogepriester, die niet kan meevoelen met onze zwakheden, maar een, die in alle dingen op dezelfde wijze als wij is verzocht geweest, maar zonder te zondigen.” (Heb 4:15)

5. Hij is in alles volkomen gehoorzaam geweest aan de wil van zijn Vader

“... maar niet zoals Ik wil, maar zoals U wilt.” (Mat 26:39)

“Ik zoek niet mijn wil, maar de wil van Hem, die Mij gezonden heeft.” (Joh 5 :30)

“Want Ik ben van de hemel neergedaald, niet om mijn wil te doen, maar de wil van Hem, die Mij gezonden heeft.” (Joh 6:38)

“Ik zet mijn leven in voor de schapen ... Hierom heeft Mij de Vader lief, omdat Ik mijn leven afleg om het weer te nemen ... Ik heb macht het af te leggen en macht het weer te nemen; dit gebod heb Ik van mijn Vader ontvangen.” (Joh 10:15-18)

“Indien u mijn geboden bewaart, zult u in mijn liefde blijven, zoals Ik de geboden van mijn Vader bewaard heb en blijf in zijn liefde.” (Joh 15:10)

“... zo zullen ook door de gehoorzaamheid van één zeer velen rechtvaardigen worden.” (Rom 5:19)

“Hij ... is gehoorzaam geworden tot de dood, ja, tot de kruisdood.” (Flp 2:8)

“... en zo heeft Hij, hoewel Hij de Zoon was, de gehoorzaamheid geleerd uit wat Hij heeft geleden.” (Heb 5:8)

6. Jezus is gekruisigd volgens Gods raad en voorkennis

“Hoe zouden dan de Schriften in vervulling gaan, die zeggen, dat het zó moet gebeuren?” (Mat 26:54,56)

“... alles wat door de profeten geschreven is, zal aan de Zoon des mensen volbracht worden.” (Luc 18:31)

“... de Zoon des mensen gaat wel heen, naar wat beschikt is ...” (Luc 22:22)

“... de beker, die de Vader Mij gegeven heeft, zou Ik die niet drinken?” (Joh 18:11)

"... deze, naar de bepaalde raad en voorkennis van God uitgeleverd, hebt u door de handen van wetteloze mensen aan het kruis genageld"; "zo heeft God in vervulling doen gaan wat Hij door de mond van alle profeten vooraf geboodschapt had, dat zijn Christus moest lijden"; "om te doen al wat uw hand en uw raad tevoren bepaald had, dat geschieden zou." (Hand 2:23, 3:18, 4:28)

7. Zijn dood is door God aanvaard als een offer om de zonde weg te nemen

"... de Zoon des mensen is gekomen ... om te dienen en zijn leven te geven als losprijs voor velen." (Mat 20:28; Mar 10:45)

"Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel door het geloof, in zijn bloed." (Rom 3:25)

"... die is overgeleverd om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging." (Rom 4:25)

"... als wij, toen wij vijanden waren, met God verzoend zijn door de dood van zijn Zoon." (Rom 5:10)

"En in Hem hebben wij de verlossing door zijn bloed, de vergeving van de overtredingen." (Efez 1:7)

"Hij heeft ons verlost uit de macht van de duisternis en overgebracht in het Koninkrijk van de Zoon van zijn liefde, in wie wij de verlossing hebben, de vergeving van de zonden" (Kol 1:13,14)

"... nu is Hij eenmaal, bij de voleinding van de eeuwen, verschenen om door zijn offer de zonde weg te doen"; "zo zal ook Christus, nadat Hij Zich eenmaal geofferd heeft om de zonden van velen op Zich te nemen ..." (Heb 9:26,28)

"Zie, hier ben Ik om uw wil te doen ... Krachtens die wil zijn wij eens voor altijd geheiligd door het offer van het lichaam van Jezus Christus." (Heb 10:9,10)

8. In zijn dood is Jezus de Vertegenwoordiger van allen die zich in geloof vrijwillig met Hem vereenzelvigen

"Of weet u niet, dat wij allen, die in Christus Jezus gedoopt zijn, in zijn dood gedoopt zijn? Wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood, opdat, zoals Christus uit de doden opgewekt is door de majesteit van de Vader, zo ook wij in nieuweid van leven zouden wandelen ... dit weten wij immers, dat onze oude mens met hem gekruisigd is ... Zo moet het ook voor u vaststaan, dat u wél dood bent voor de zonde, maar levend voor God in Christus Jezus." (Rom 6:3,4,6,11)

"... één voor allen gestorven is. Dus zijn zij allen gestorven. En voor allen is Hij gestorven, opdat zij, die leven, niet meer voor zichzelf zouden leven, maar voor Hem, die voor hen gestorven is en opgewekt." (2 Kor 5:14,15)

“Met Christus ben ik gekruisigd, en toch leef ik, dat is, niet meer mijn ik, maar Christus leeft in mij. En voor zover ik nu nog in het vlees leef, leef ik door het geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en Zich voor mij heeft overgegeven.” (Gal 2:20)

9. Jezus' kruisdood is de openbaring van Gods gericht over de zonde

“Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel door het geloof, in zijn bloed, om zijn rechtvaardigheid te tonen, daar Hij de zonden, die eerder onder de verdraagzaamheid van God gepleegd waren, had laten worden – om zijn rechtvaardigheid te tonen, in de tegenwoordige tijd, zodat Hijzelf rechtvaardig is, ook als Hij hem rechtvaardigt, die uit het geloof in Jezus is.” (Rom 3:25,26)

“Want wat de wet niet kon, omdat zij zwak was door het vlees – God heeft, door zijn eigen Zoon te zenden in een vlees, aan dat van de zonde gelijk, en wel om de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees.” (Rom 8:3)

10. Jezus' dood is ook de openbaring van Gods verlossende liefde

“Want zó lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe.” (Joh 3:16)

“God echter bewijst zijn liefde ten opzichte van ons, doordat Christus, toen wij nog zondaren waren, voor ons gestorven is.” (Rom 5:8)

“Hoe zal Hij, die zelfs zijn eigen Zoon niet gespaard, maar voor ons allen overgegeven heeft, ons met Hem ook niet alle dingen schenken?” (Rom 8:32)

“Dit alles is uit God, die door Christus ons met Zich verzoend heeft ... dat God in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende was, door hun hun overtredingen niet toe te rekenen.” (2 Kor 5:18,19)

“God echter, die rijk is aan erbarming, heeft, om zijn grote liefde, waarmee Hij ons heeft liefgehad, ons, hoewel wij dood waren door de overtredingen, levend gemaakt met Christus.” (Efez 2:4,5)

